

2017-175

Archeologienota Marke Kardinaalstraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

13-11-2017

Titel: Archeologienota Marke Kardinaalstraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2017I235

Intern projectnummer: 2017.175

Locatiegegevens: Marke Kardinaalstraat-Keizerstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 70290,8 en Y: 165802,3; X: 70403,2 en Y: 166178,44

Kadastergegevens: Kortrijk, afdeling 6 (Marke), sectie B, percelen 206c, 216c, 207d, 217y, 218v, 217m, 208a, 215b, 214a, 228g, 230b, openbaar domein (zie figuur 4)

Topografische kaart: zie figuur 2 en 3

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog) en Dirk Rapol (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 13/11/2017

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANDE WERKEN	8
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	9
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	9
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	11
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	13
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	14
2.4. HISTORISCHE SITUERING	17
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	26
3. SYNTHESE	29
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	29
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	30
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	31
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	32
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	33
4. SAMENVATTING	35
5. BIBLIOGRAFIE	38
6. BIJLAGES	39

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Marke Kardinaalstraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. Deze archeologienota is eveneens geldig voor de stedenbouwkundige aanvraag voor (her)aanleg van wegenis en riolering die gepaard zal gaan met deze verkavelingsaanvraag. Als plangebied is uitgegaan van de maximale begrenzing van beide dossiers samen.

1.2. Onderzoeksoopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

---

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen wordt afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

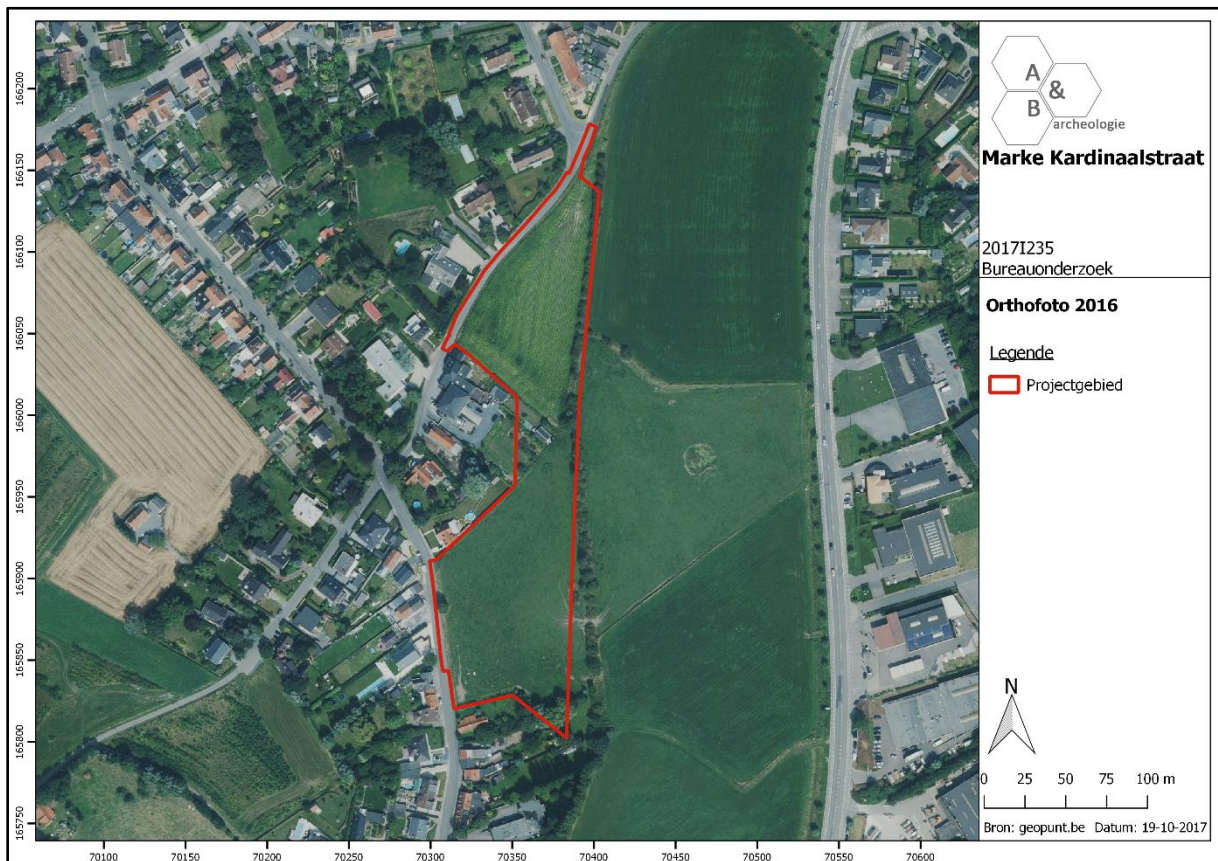
De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site in een landelijke context, niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied, ca. 2 hectare groot, bestaat uit een langwerpige strook grond met een noordzuid oriëntatie, met verbredingen tot aan de Kardinaalstraat in het noordwesten en tot aan de Keizerstraat in het zuidwesten. Het is momenteel grotendeels in gebruik als landbouwgrond, centraal is een stukje tuinzone met serre aanwezig horend bij een woning langsheen de Kardinaalstraat. De oostelijke grens wordt gevormd door een bomenrij, ten oosten daarvan liggen landbouwgronden langsheen de Torkonjestraat (die deel uitmaken van een te ontwikkelen bedrijventerrein).

Een deel van de Kardinaalstraat en van de Keizerstraat behoren ook tot het plangebied. Tussen de landbouwgronden en deze straten is een met gras begroeide strook aanwezig. Onder de berm aan de Keizerstraat ligt riolering, bij de Kardinaalstraat ligt de riolering onder de weg zelf.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).

2.2. Geplande werken

Het plan van de werken is te vinden in de bijlage.

Op het plangebied wordt een verkaveling van 53 loten ingepland: 3 open bebouwingen, de rest halfopen en gesloten. Er wordt een interne wegenis voorzien, met daaronder een gescheiden rioleringsstelsel, die aansluit op de Kardinaalstraat en de Keizerstraat. Rond de woningen worden tuinzones en voortuinen met parkeerruimte aangelegd, en worden er diverse nutsleidingen aangelegd. Waar de Kardinaalstraat aansluit op de wegenis van de verkaveling, wordt deze heraangelegd en wordt een nieuwe riolering aangelegd op de plek van de huidige riolering. Deze heraanleg en rioleringswerken lopen door tot net voorbij het kruispunt met de Kleine Pontstraat in het noorden, en ook nog zo'n 50m naar het zuiden in de Kardinaalstraat. Over deze afstand zal aan weerszijden van de baan ook een voetpad worden aangelegd. Ter hoogte van de Keizerstraat wordt de riolering zo'n 50m in noordelijke richting voorzien, over deze afstand worden de straat en de berm heraangelegd.

Voorafgaand de werken wordt de aanwezige serre afgebroken. Het bouwrijp maken van de loten, het aanleggen van nutsleidingen en wegenis, het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinzones zal voor een aanzienlijke bodemverstoring zorgen. De werken in Kardinaalstraat en de Keizerstraat vinden plaats op een zone die reeds grotendeels verstoord is door wegenis- en rioleringswerken in het verleden.

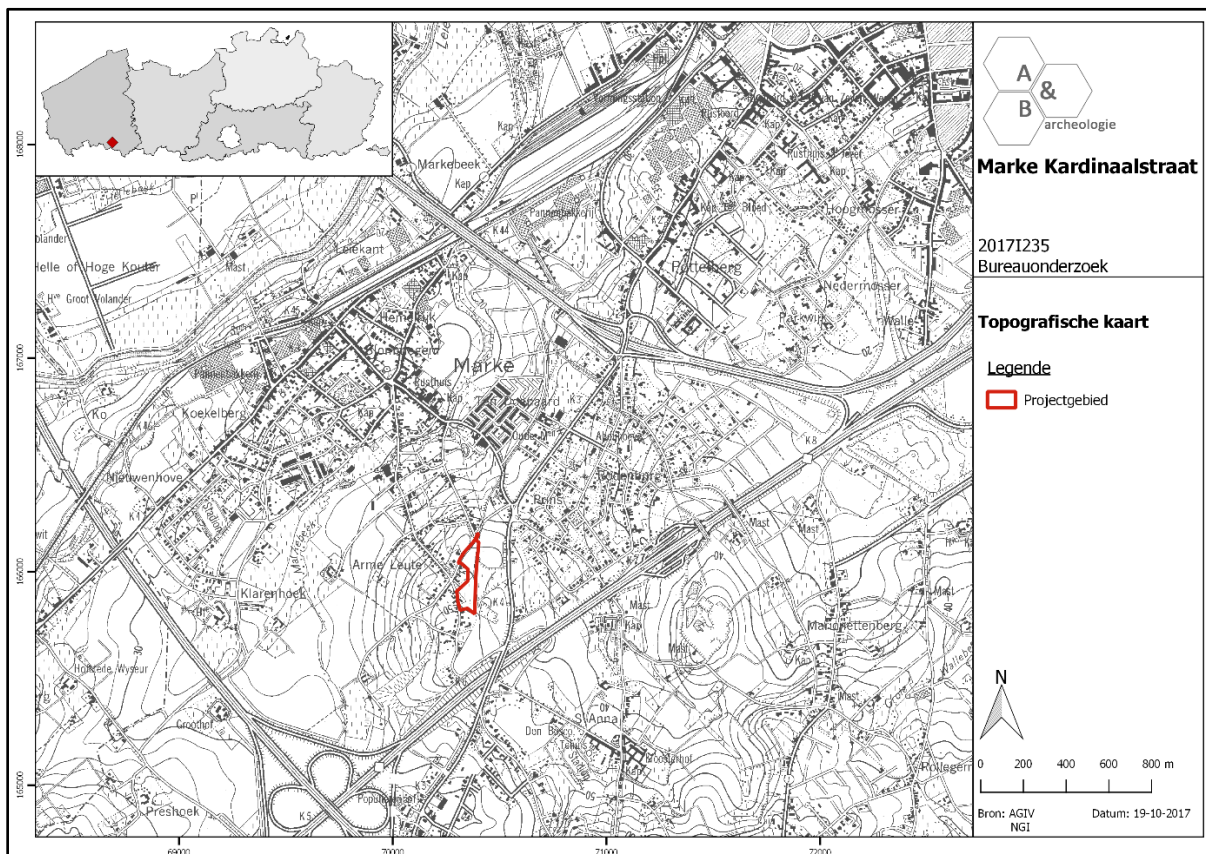
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

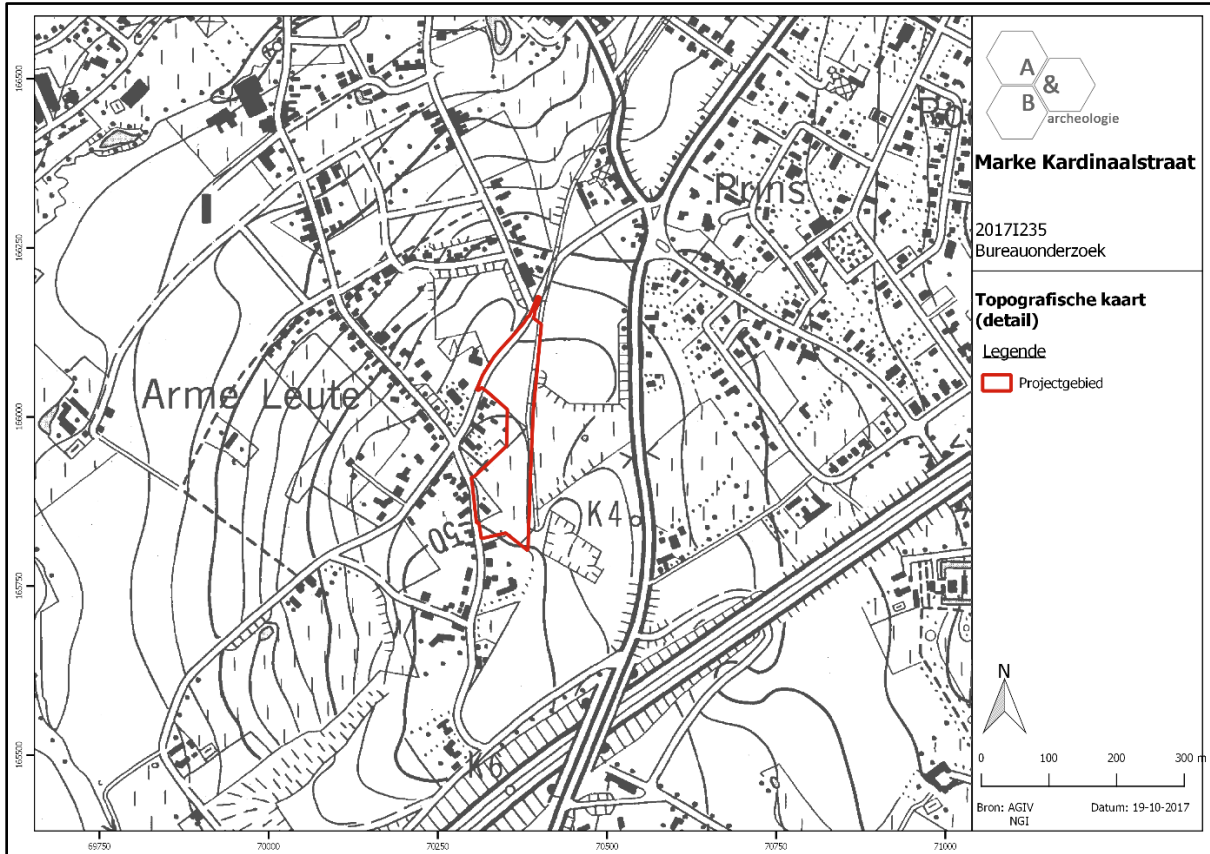
Marke is een deelgemeente van Kortrijk, een stad in het zuidoosten van West-Vlaanderen. Het ligt ten zuidwesten van de stad, ingesloten tussen de Leie in het noordwesten, de R8 in het noordoosten, de E17 in het zuidoosten en de E403 in het zuidwesten. De deelgemeente is min of meer vergroeid met de agglomeratie rond Kortrijk; de overige omliggende plaatsen zijn Lauwe en Wevelgem in het westen, Bissegem in het noorden en Rollegem en Aalbeke in het zuiden.

Het plangebied bevindt zich ten zuiden van de historische kern van Marke, in de wijk Pauvre Leute. Het is deel van een grotere strook landbouwgronden, ingesloten tussen de Torkonjestraat (N43, baan van Kortrijk naar Tourcoing) en het bedrijventerrein ten oosten ervan, de E17 en bewoning langsheen de Keizerstraat en de Kardinaalstraat. Ten westen, tot tegen de E403, is nog een open landschap aanwezig, aan de andere zijden is de omgeving zo goed als volgebouwd.

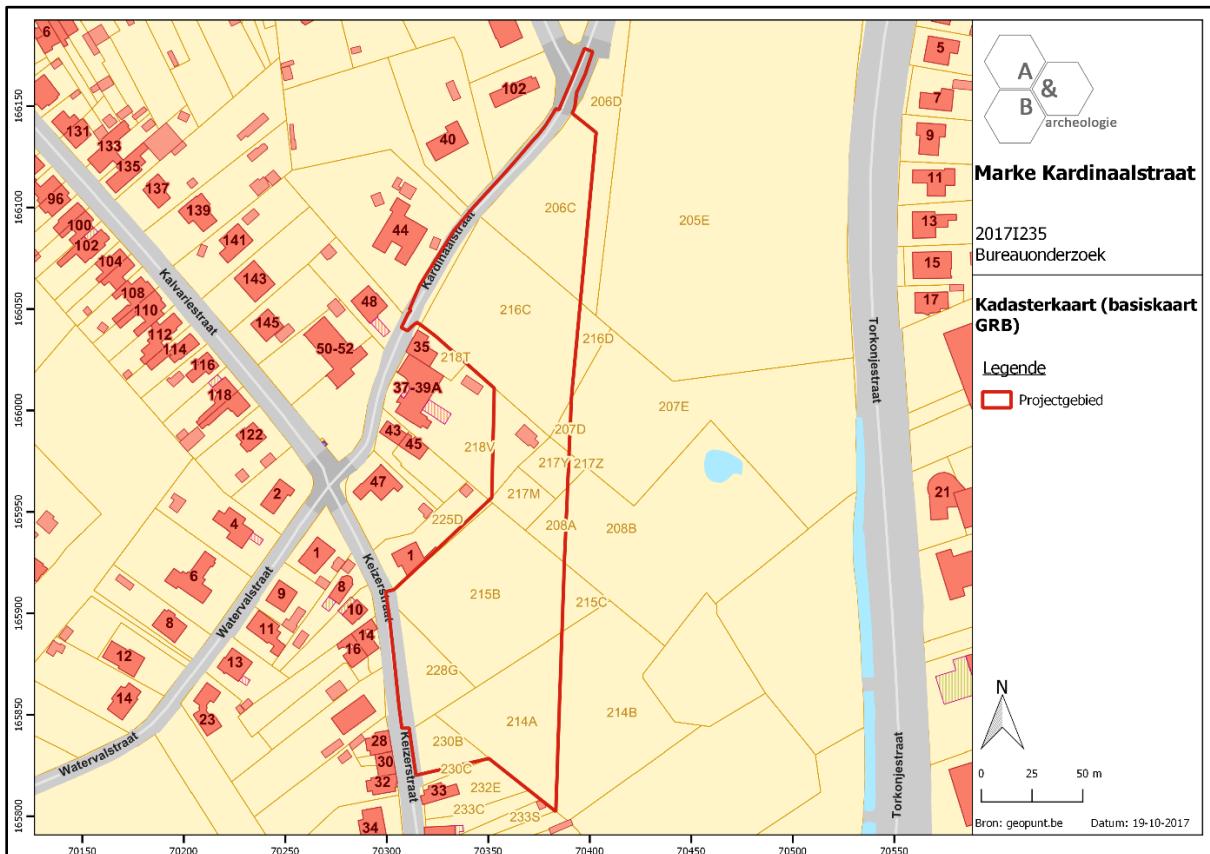
Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het plangebied aangeduid als 'Andere bebouwing', 'Weiland' en 'Akkerbouw', wat niet overeenkomt het huidige gebruik.

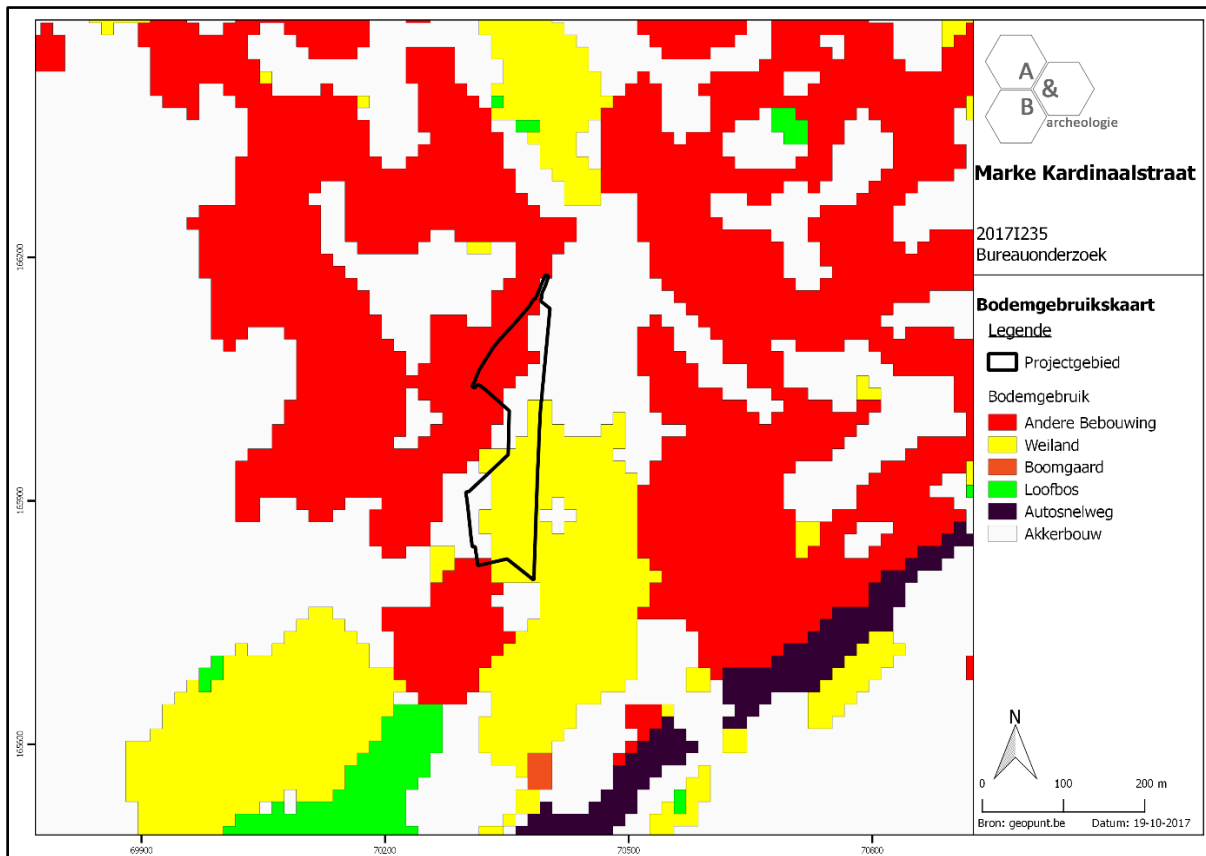
Figuur 2 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 3 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 4 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 5 Zicht op de bodemgebruikskartaal met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

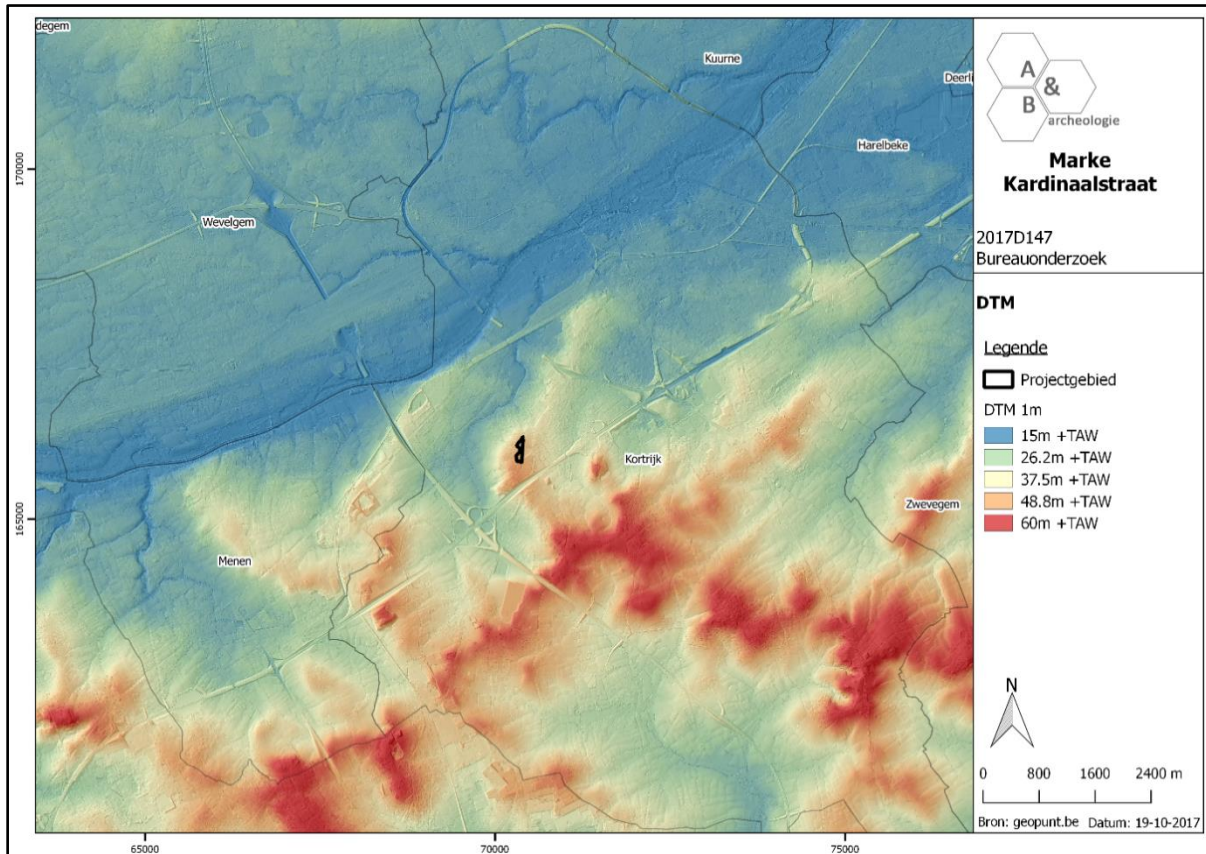
2.3.2. Landschappelijke situering

Marke ligt op de rechteroever van de Leie, hier situeert zich ook het laagst gelegen niveau van de gemeente (+12m TAW). Boven de hoogtelijn van +20m TAW bevinden zich de terrassen en heuvels van het Schelde-Leie-interfluvium. De Markebeek, een zijrivier van de IJzer, doorsnijdt de gemeente van noord naar zuid. Deze beek bevindt zich zo'n 500 tot 700m ten noordwesten van het plangebied. Er zijn vijf heuveltoppen in Marke, waarvan de hoogste zich +57,5m TAW boven de zeespiegel bevindt.⁶ Het plangebied bevindt zich buiten de vallei van de Markebeek en is gelegen op de flanken van één van de heuveltoppen, op een zuidwest-noordoost georiënteerde rug. Het terrein helt nogal sterk van het noorden (+42,00m TAW) naar het zuiden (ca. +48,50m TAW) en ook van oost naar west is een stijging te merken (ca. +44,50 tot +45,50m TAW in het noordelijke deel, ca. +46,00 tot +48,30m TAW in het zuidelijke deel). De top van de heuvel bevindt zich wat meer naar het zuiden.

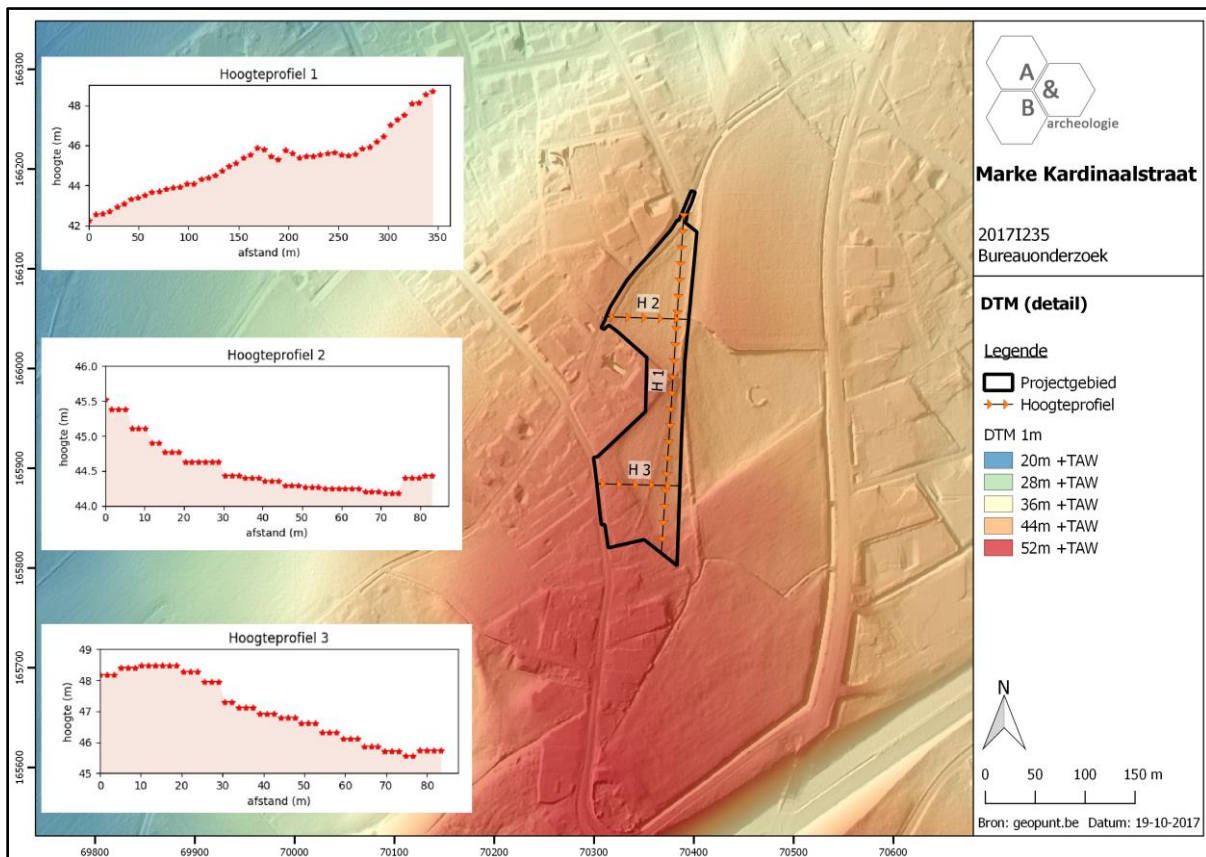
Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied geel ingekleurd, wat duidt op een lage erosiegraad. Enkele percelen in de nabijheid kennen een (zeer) hoge erosiegraad, te koppelen aan het hellende terrein.

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Marke* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121800> (geraadpleegd op 24 oktober 2017).

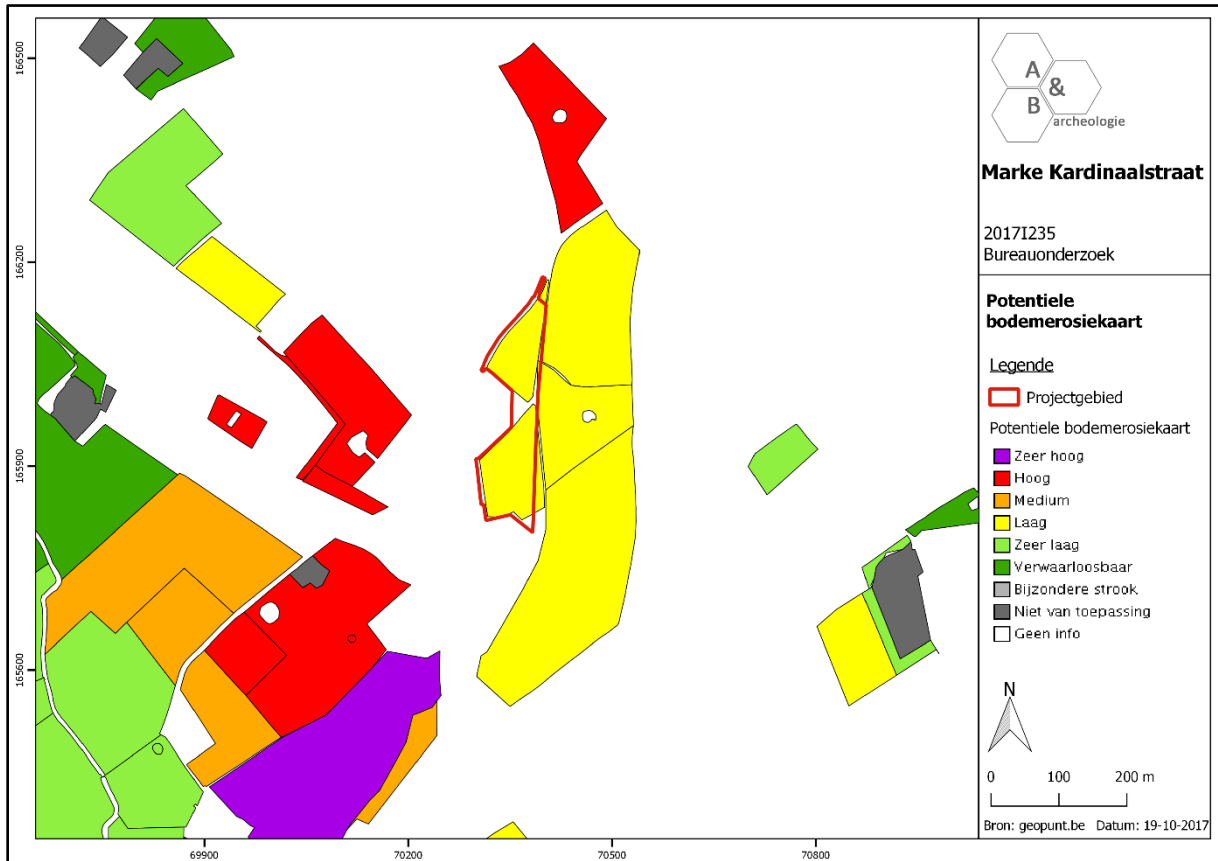

Figuur 6 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 7 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

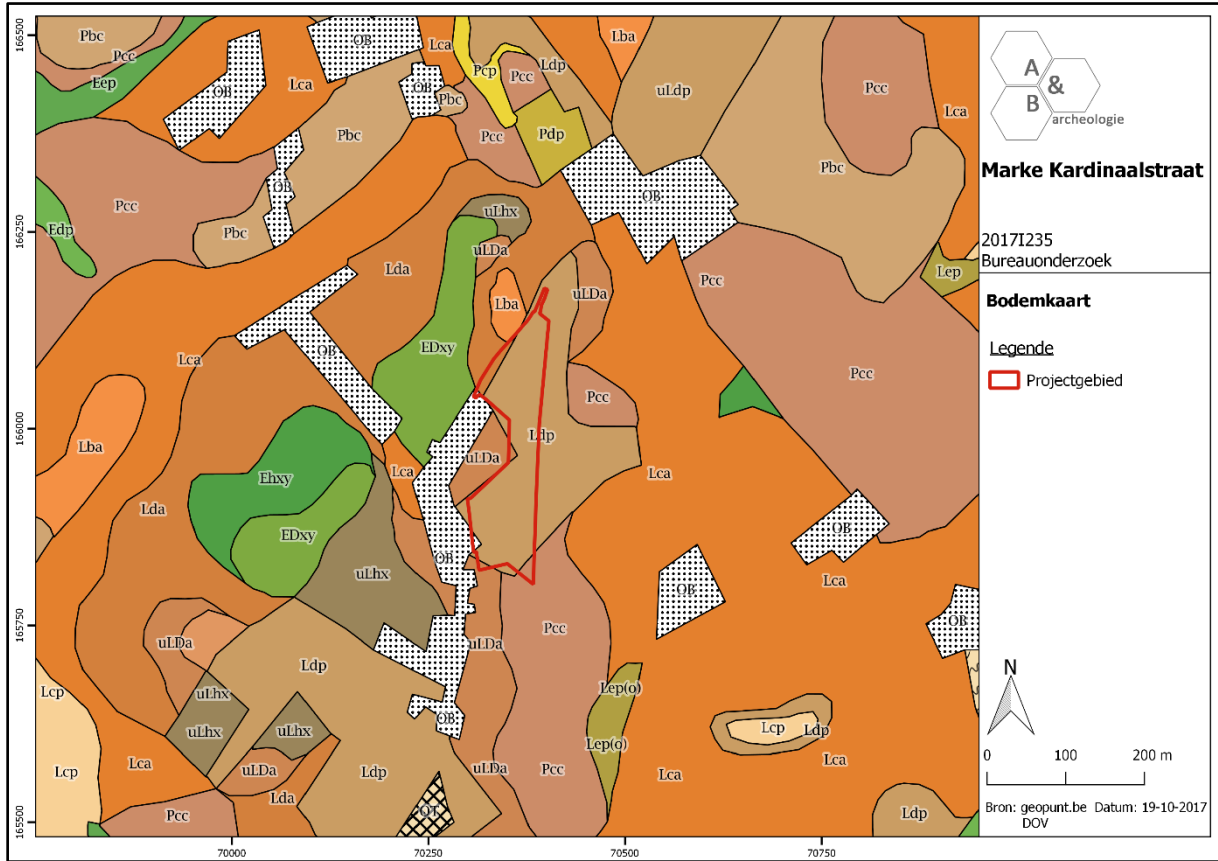

Figuur 8 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Het grondgebied van Marke is gelegen op de scheiding van de zand- en de leemstreek, en is op te delen in vier bodemassociaties met een dominantie van zandleemgrond.⁷ Op de bodemkaart is het plangebied bijna volledig gekarteerd als Ldp-gronden: matig natte zandleembodem zonder profiel. Dit zijn colluviale gronden, gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Meestal wordt op geringe tot matige diepte een bedolven textuur B (p(c), p1, po) of een Tertiair substraat aangetroffen. Het colluviaal dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Bij het complex LdP zijn samen met de profielen zonder profielontwikkeling ook enkele bodems met minimale profielontwikkeling geassocieerd. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80 cm. De waterhuishouding is gekenmerkt door wateroverlast in de winter; ze is goed in de zomer. De omliggende gronden betreffen matig droge tot matig natte zandleemgronden, met textuur B horizont (soms verbrokken) en soms met klei op geringe diepte.

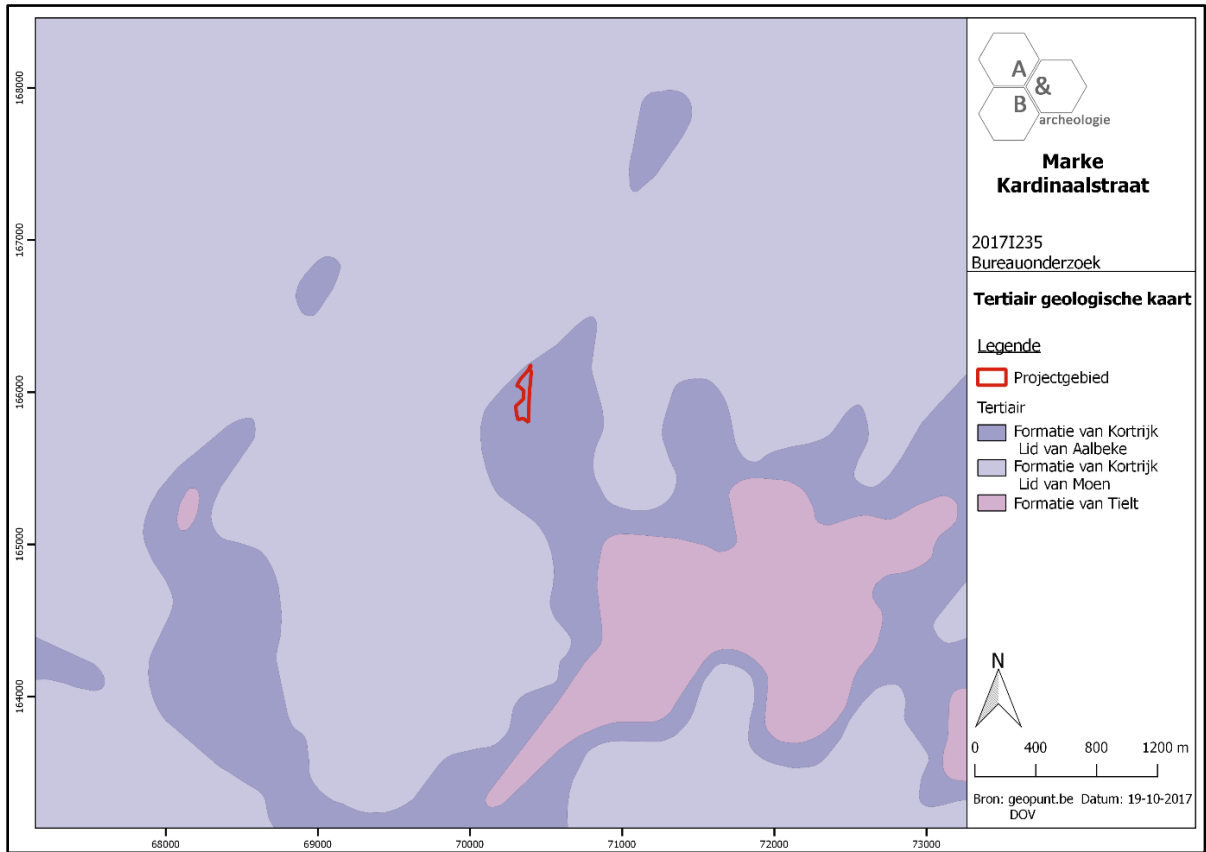
⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Marke* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121800> (geraadpleegd op 24 oktober 2017).

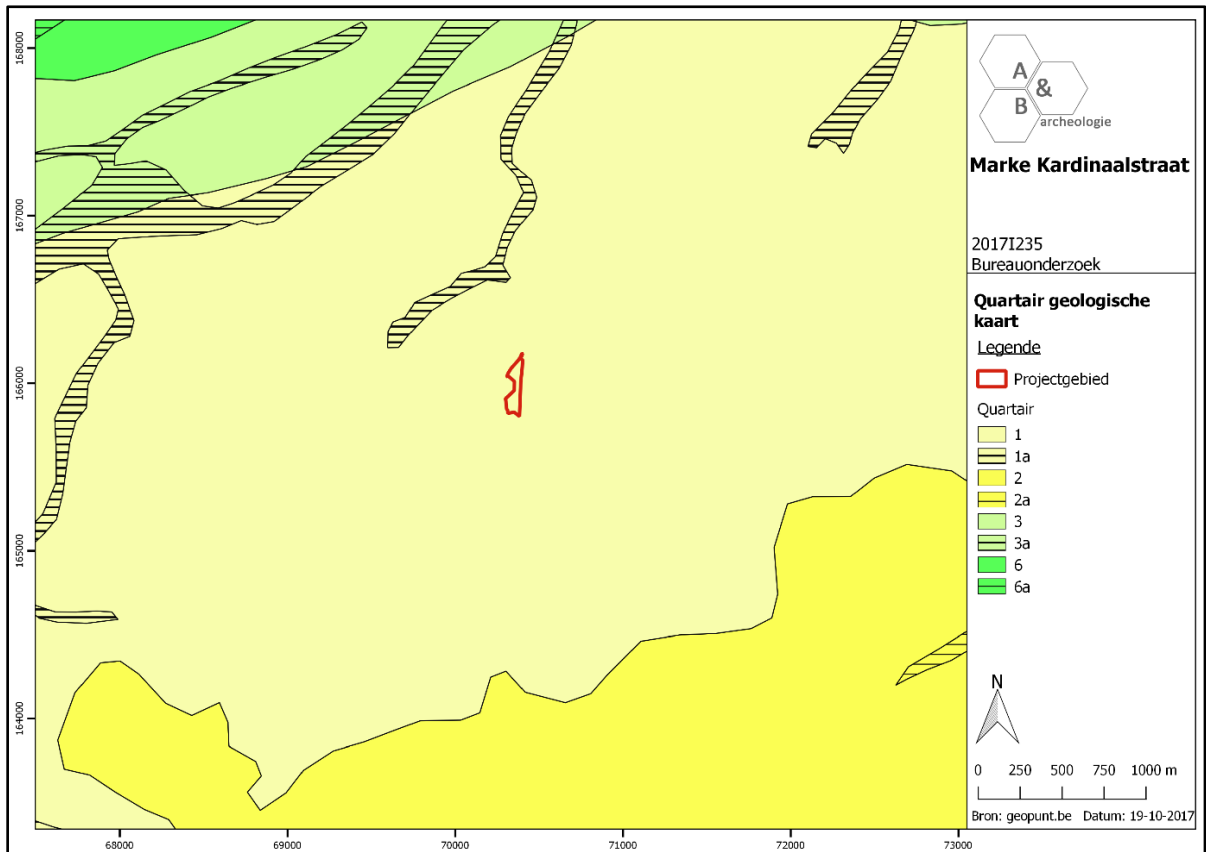
Figuur 9 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

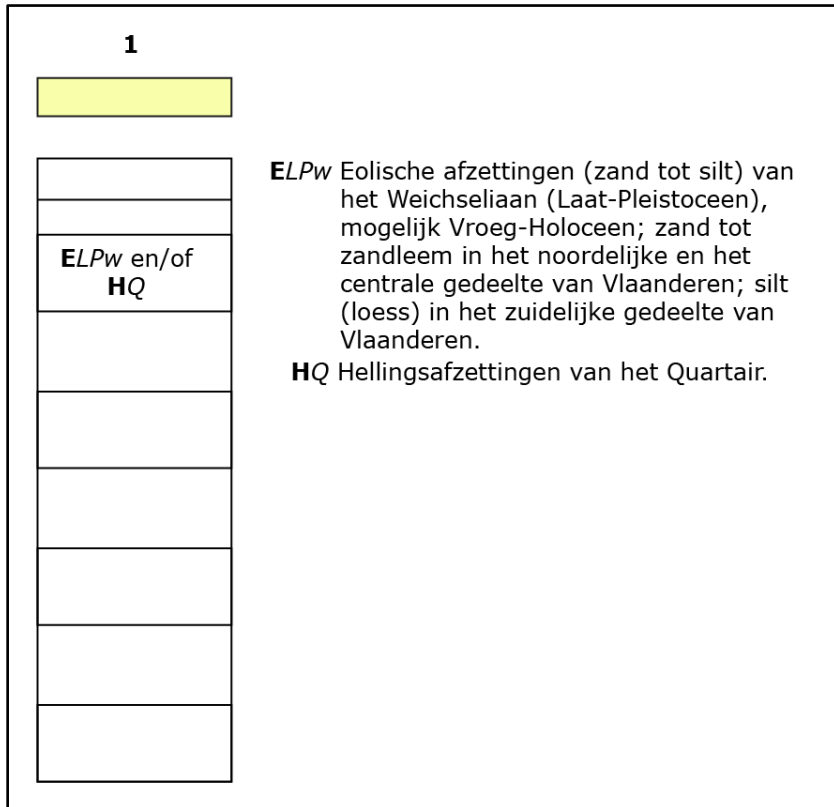
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Aalbeke: donkergrijze tot blauwe klei, glimmers. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1 omschreven als volgt: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 10 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 12 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁸

De eerste vermelding van de entiteit Marke dateert van 1066 en is te vinden in een cartularium van de Sint-Pietersabdij te Rijsel als "...apud villam Marcam...". Volgens Gyseling is de dorpsnaam afgeleid van het hydroniem "markô" (de moerassige) en mogelijkwijze ontleend aan de Markebeek, een bijrivier van de IJzer. Volgens C. Tavernier verwijst de naam naar de Germaanse uitdrukking voor "grens" of "grensgebied". Onder graaf Boudewijn IV (938-1035) wordt de "Pagus Cortracensis" omgevormd tot de Kasselrij Kortrijk, onderdeel van het Graafschap Vlaanderen, en opgedeeld in vijf roeden. Marke maakte deel uit van de roede der Dertien Parochies. De kern van de gemeente wordt gevormd door de dorpsheerlijkheden Blommegem en Marke die steeds samen verpacht werden. Tussen 1490 en 1718 behoorde de heerlijkheid Marke toe aan de aanzienlijke Brugse familie Anchemont. In 1236-1237 dragen Johanna en Agnes van Roodenburg de heerlijkheid Rodenburg op aan Johanna van Konstantinopel met de uitdrukkelijke wens om een Cisterciënzerklooster te stichten. Daarop laat Johanna te Marke een Cisterciënzinnenabdij optrekken met kloostergebouwen, een abdijhoeve, een abdijsmolen en een ruime boomgaard met moestuin, "Beata Maria de Marke" of "O.-L.-Vrouw ten Spieghele" genaamd. Al heel vroeg in haar bestaan, tussen 1265 en 1267, wordt de abdij om veiligheidsredenen overgebracht naar de Groeningevlakte te Kortrijk. Het oude klooster wordt heringericht als hoeve, het z.g. "Goed te Rodenburg". Het woonhuis en de andere gebouwen van het Goed te Rodenburg werden in 1967 gesloopt. De 18de-eeuwse schuur bleef evenwel behouden en na restauratie in 1976 omgevormd tot kapel en polyvalente ruimte. De stichting van de abdij betekende de aanvang van een aanzienlijke bezitsvorming voor de Groeningeabdij die alleen al te Marke, Goed te Rodenburg, Ter Doenaert, het Goed te Bruwinghe, het Goed te Kiekens, het Molengoed, het Goed Roosendaal, acht partijen bos en andere goederen omvatte. Tot aan de Franse Revolutie zou de abdij in Marke een uitgebreid grondbezit van ca. 170 hectare behouden. De molen van de abdij te Marke, de reeds in 1236 vermelde Rodenburgmolen, verdween omstreeks 1641. Naast deze molen zijn nog zeker drie andere molenlocaties te Marke bekend. Op de plaats waar zich heden Vannestes molen bevindt (stenen koren- en oliemolen uit ca. 1800) bevond zich voordien de staakmolen van Vanhende. De in 1565 vermelde Boondriesmolen op de wijk Pauvre Leute verdween op het einde van de 19de eeuw, net zoals de 18de-eeuwse molen op Markesteert.

De ligging langs de Leie en de nabijheid van de vesting Kortrijk leidt in het tweede deel van de 16de eeuw tot de vernieling van het omliggende platteland en de ontvolking. De bezittingen van o.m. het O.-L.-Vrouwehospitaal en de Groeningeabdij worden zwaar getroffen. In 1580 vernielen Schotse soldaten het Molengoed van de Groeningeabdij. In 1586 wordt het Goed te Rodenburg volledig vernield. In de periode 1583-1584 wordt Marke geteisterd door strooptochten vanuit Oostende en Sluis. In 1571 wordt een 20ste penningcohier opgesteld waaruit blijkt dat 40% van de 100-tal woningen bestaat uit zeer kleine boerenwoningen van het "langgeveltype". De middenklasse

---

⁸ Gebaseerd op: Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Marke* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121800> (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Kardinaalstraat* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/110588> (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Keizerstraat* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/110589> (geraadpleegd op 24 oktober 2017); Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Wegkruis* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/61069> (geraadpleegd op 24 oktober 2017).

beschikt meestal over een afzonderlijk woonhuis, een schuur, stallen en een bakhuis. De 20-tal grote hoeves waren meestal voorzien van een één- of meervoudige omwalling; binnen de grachten omvatten zij een woonhuis, één of meerdere schuren, stallen en een bakhuis, in sommige gevallen zelfs een duiventoren, wagenkot en/of toegangspoort.

In het tweede kwart van de 17de eeuw wordt het uitzicht van het dorpscentrum bepaald door de kerk en achterliggende omwalde pastorie en de met bomen beplante dreef die leidt naar de omwalde hoeve, het "Goed te Marke". De Markeplaats aan de samenkomst van vijf kleine wegen omvatte slechts een tiental gebouwen. In de eerste helft van de 17de eeuw kende Marke een moeizame heropbloei. Tijdens de tweede helft van de 17de eeuw werd het driemaal betrokken in oorlogsgeweld: bij de verovering van Kortrijk door de Fransen (1648-1650) wordt o.m. het "Goed te Rodenburg" vrijwel geheel door de Fransen verwoest. In 1648 wordt een brug geslagen tussen Marke en Bissegem. In 1667-1668 volgt een nieuwe belegering van Kortrijk. Ten gevolge van de Vrede van Aken (1668) wordt het Kortrijkse aan Frankrijk toegewezen. In 1678 wordt het, met uitzondering van de roede van Menen, aan Spanje teruggeschonken. De Negenjarige Oorlog (1688-1697) wordt gekenmerkt door een verarming van de bevolking en een ineenstorting van landbouw, veeteelt, handel en nijverheid. In 1695 organiseert de Franse generaal Villeroi vanuit Marke strooptochten in heel de streek.

Gedurende de 18de eeuw blijft de bebouwing in de dorpskom nagenoeg ongewijzigd. Volgens een renteboek van 1776 omvat de totale bebouwing rond de kerk hooguit een 20-tal woningen. Sociaal-economisch zijn landbouw en artisanale huisnijverheid de basis van het dagelijks bestaan. Naast een overstroming (1704) doen vooral de over en weer gaande troepenbewegingen ten gevolge van de herhaalde Franse pogingen om Kortrijk in te nemen zich in Marke gevoelen. Na het afsluiten van de Vrede van Utrecht (1713) komen onze gewesten uiteindelijk weer onder Oostenrijks gezag. In 1744 vindt er opnieuw een Franse inval plaats waarbij Kortrijk en Doornik veroverd worden. Door de Vrede van Aken (1748) blijven onze gewesten deel uitmaken van het Oostenrijkse grondbezit. Onder de regering van Maria-Theresia (1740-1780) kennen ze een zekere voorspoed. Na de Brabantse Omwenteling en het korte bestaan van de Verenigde Belgische Staten (1789-1790) kwam de Oostenrijkse restauratie (1790-1792). In 1794 kwam de omgeving van Kortrijk opnieuw onder Frans gezag.

Op economisch gebied heeft Napoleons verbod op de handel met Engeland een zware inzinking tot gevolg. De Engelse linnenindustrie, die reeds vroeg over een mechanische vlasspinnerij beschikt, importeert daarenboven haar goedkopere producten via smokkelroutes. Dit laat zich al snel voelen in een trapsgewijze degradatie van de vlasindustrie te Marke, die zich omwille van de hoge Franse tol op buitenlands linnen ook in de periode van het Koninkrijk der Nederlanden (1815-1830) voortzet.

Vanaf 1850 leidt de industrialisering, zoals in zovele Vlaamse dorpen, tot een ommekeer in de levenssituatie. Naast de vlasnijverheid, die heel wat mensen tewerkstelt, zorgt de bouw van een dakpannenfabriek en de stichting van een weverij voor verdere industriële ontsluiting. In 1910 wordt aan de Engelse Wandeling de pannenfabriek S.A. Tuilleries du Pottelberg opgetrokken. De stoommachekamer met behouden stoommachines en de kleispoorlijn werden definitief beschermd bij M.B. van 6 september 2002. In 1913 bereikt de vlasnijverheid haar hoogtepunt. De grote schuren o.m. in de Rekkemsestraat verwijzen naar dit verleden.

Na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog wordt de weeffabriek bezet, de stock in beslag genomen en de productie stilgelegd. Pas na 1919 wordt de productie hervat. De dakpannenfabriek wordt door de Duitsers gebruikt als materiaaldepot. Het klooster van Marke wordt door de bezetter omgevormd tot veldhospitaal. Op 4 november 1918 vernielt een zware brand een groot gedeelte van het klooster. Tijdens de Eerste Wereldoorlog leggen de Duitsers op het grondgebied van Marke twee vliegvelden aan, Jasta (Jagdstaffeln) 10 en 11, van waaruit het IJzerfront bestookt wordt. Jasta 11 wordt begrensd door de Leie, de Bissegemstraat en de Markebeek. Jasta 10 ligt aan de overzijde van de spoorwegberm. Vanaf eind juni 1917 heeft de beroemde jachtvlieger Manfred von Richthofen zijn hoofdkwartier op het kasteel van Marke. Hij leidt er tot 21 januari 1917 zijn beruchte "Flying Circus", het Jachtgeschwader I, dat verspreid ligt over de vliegvelden van Marke, Bissegem en Heule-Watermolen. Op 15 oktober 1918 wordt de Leiebrug opgeblazen door de terugtrekkende Duitsers.

Het herstel na de Eerste Wereldoorlog verloopt langzaam. De schade die de voorgevel en de middenbeuk van de kerk hebben opgelopen wordt pas in 1920 hersteld, en het duurt nog tot 1921 voordat er begonnen wordt met de bouw van een nieuwe brug over de Leie. Onder invloed van de toenemende werkgelegenheid in de vlassector en de textielnijverheid beleeft Marke in de periode van het interbellum een belangrijke industriële expansie. De groeiende economische activiteit heeft een stijging van het aantal inwoners en woningen tot gevolg.

Op 23 mei 1940 blazen terugtrekkende Engelse troepen de Leiebrug op. In de loop van de Tweede Wereldoorlog heeft Marke sterk te lijden onder de geallieerde bombardementen op het nabijgelegen Vormingsstation en het vliegveld van Wevelgem, waarbij o.m. de dakpannenfabriek van Marcke-by-Kortrijk wordt verwoest. In totaal vernielen de geallieerde bombardementen van 1943-1944 bijna 1/3 van het gehele woningbestand. Het bevolkingspeil van 1941 wordt pas in 1953-1954 opnieuw bereikt.

In 1955 worden de Duitse soldaten van het "Ehrenfriedhof Marcke" in de Hellestraat opgegraven en overgeplaatst naar het Soldatenfriedhof in Menen. Kort na het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog wordt begonnen met de wederopbouw van o.m. de weeffabriek De Witte-Visage (1946-1948). De textielnijverheid blijft toonaangevend in Marke, terwijl zich eveneens een belangrijke bouwnijverheid ontwikkelt. Na de volledige wederopbouw en de stelselmatige ontsluiting van de bouwgronden in het centrum, stijgt de bevolking erg snel en evolueert Marke tot een uitgesproken woongemeente van de Kortrijkse agglomeratie. Dit uit zich onder meer in de snelle bevolkingsgroei en een hoge tewerkstelling buiten de gemeente, voornamelijk in en rond Kortrijk. In 1976 wordt Marke een fusiegemeente van Kortrijk.

Om aan de vraag naar woningen te voldoen groeien sedert de Tweede Wereldoorlog aan weerszijden van de Pottelberg dichtbevolkte residentiële en sociale woonwijken die het bevolkingscijfer aanzienlijk deden stijgen. Ondanks grote infrastructuurwerken zoals de bouw van de huidige brug over de Leie (1967-1969) en het aanleggen van een ringlaan rond Kortrijk (1972-1978) wordt ook Marke getroffen door de economische crisis van de jaren 1980 wat o.m. leidt tot de sluiting van de weverij De Witte-Visage en de voormalige dakpannenfabriek.

Het plangebied maakt deel uit van de wijk Pauvre Leute, genoemd naar een vroegere herberg. De Kardinaalstraat verbindt de Hellestraat met de Keizerstraat. De oudste vermelding gaat terug tot 1681 als "Straete van Cortrick naer Aelbeke". De Keizerstraat loopt van de Kalvariestraat naar de

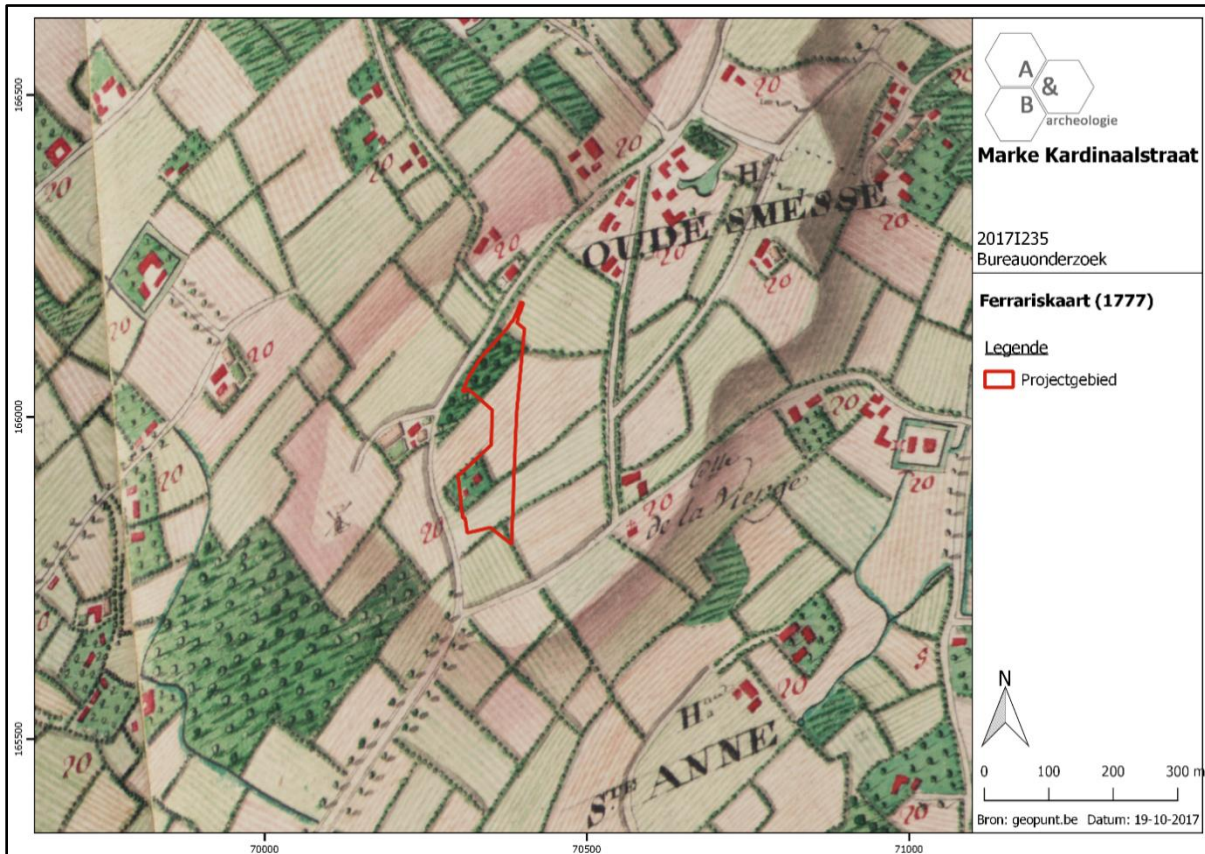
Pottelberg, de oudste vermelding dateert van 1828 als "Wulfcnockstraete". Aan de hoek van de Kardinaalstraat met de Kalvariestraat is het zogenaamd "Pestkruis" gelegen, een wegkruis dat beschermd is als monument bij M.B. van 30.04.2004. In de gemeente Marke zijn er vijf zogenaamde pestkruisen bekend, die werden geplaatst tijdens de cholera-epidemie van 1855-1856. Het kruis heeft een beeldbepalende ligging op het kruispunt van beide wegen, tevens is het gelegen op één van de hoogste punten van de gemeente. Traditioneel werd er op passiezondag (de tweede zondag voor Pasen) een bedevaart gehouden naar het voor de gelegenheid met bloemen versierde kruis. Men vertrok aan de parochiekerk, aan het kruis werd een korte plechtigheid gehouden waarbij onder meer de rozenkrans werd gebeden. Daarnaast zijn er ook kruisen bewaard gelegen op de hoek van de Abdijmolenweg en de Pottelbergstraat (het kruis werd vernieuwd na beschadiging, het beeld werd vervangen na de diefstal ervan) en aan het einde van de Lampestraat (aan de grens Marke-Rollegem-Moeskroen). Een vierde kruis is aangebracht op de gevel van de woning zg. "De Prince" gelegen op de hoek van de Kardinaalstraat en de Hellestraat. Verder was er nog een kruis op de hoek van de Brandelweg en de Pottelbergstraat dat thans uit het straatbeeld verdwenen is.

De houtkant die de oostelijke grens vormt van het plangebied is eigenlijk de berm van wat ooit een decauvillespoorlijntje is geweest, waarmee klei uit de groeve werd weggevoerd.⁹ Dit tracé is op de topografische kaart (zie figuur 3) goed te volgen; het lijkt op die kaart alsof dat er net ten oosten van het plangebied een groeve aanwezig was (aflijningen met daarop dwarse streepjes).

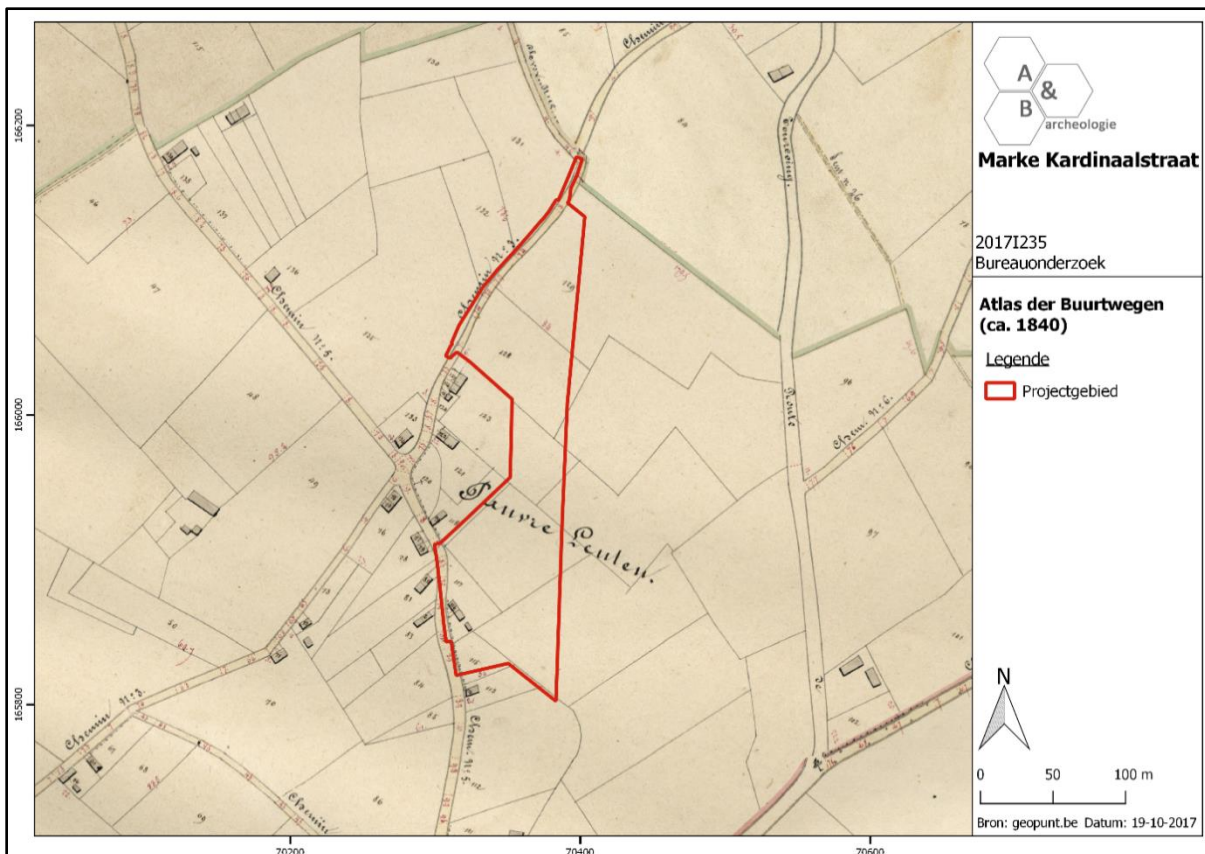
Vanaf eind 18de eeuw zijn er kaarten beschikbaar die op siteniveau betrouwbaar zijn. De oudste relevante kaart voor het plangebied die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit ca. 1777. Daarop is te zien dat de Kardinaalstraat en de Keizerstraat reeds aanwezig zijn. Het plangebied is in gebruik als landbouwgrond en deels bebost; in het zuiden worden 2 gebouwen aangegeven, dit duidt mogelijk op een hoeve. Het gehucht Pauvre Leute is nog niet aangeduid, er staat tenandere maar 1 woning aan het 'kruispunt' van de Keizer- en de Kardinaalstraat. Ten westen van dit kruispunt is een molen te zien, dit moet de Boondriesmolen zijn. Op de 19de-eeuwse kaarten wordt het kruispunt Kardinaalstraat – Kalvariestraat – Watervalstraat – Keizerstraat (de huidige wegen zijn op dat moment reeds aanwezig) aangeduid als Pauvre Leute, er zijn vanaf dan ook meer huizen te zien nabij dit kruispunt. Op het zuidelijke deel van het plangebied wordt op de Atlas der Buurtwegen en op de Poppkaart op dezelfde plek als op de Ferrariskaart bewoning aangeduid (1 of 2 gebouwen), de rest van het terrein is onbebouwd. Op de topografische kaarten van eind 19de en begin 20ste eeuw wordt er naast deze bebouwing ook een gebouwtje weergegeven in het noordelijke deel, langsheen de Kardinaalstraat. Op de luchtfoto van 1971 is enkel het zuidelijke gebouw nog aanwezig, op de latere luchtfoto's verdwijnt ook dat het beeld. Het terrein is sindsdien onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. De luchtfoto's kunnen niet aantonen dat er vlakbij het plangebied een kleigroeve was (zoals eventueel kan verondersteld worden op basis van de topografische kaart en de aanwezigheid van het voormalige spoorlijntje).

---

⁹ <http://kortrijklinksbekeken.skynetblogs.be/archive/2009/04/19/marke-wil-geen-kmo-zone-op-de-pauvre-leute.html>

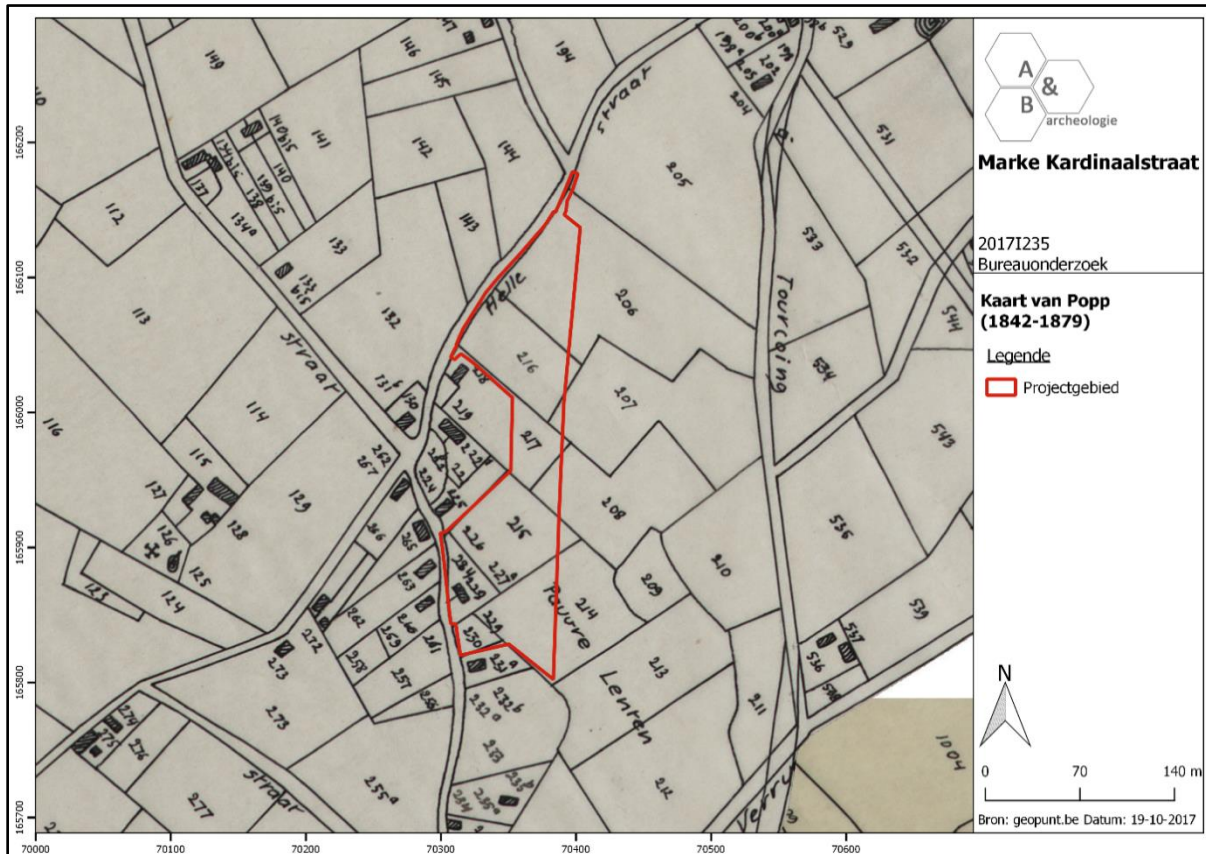

Figuur 13 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

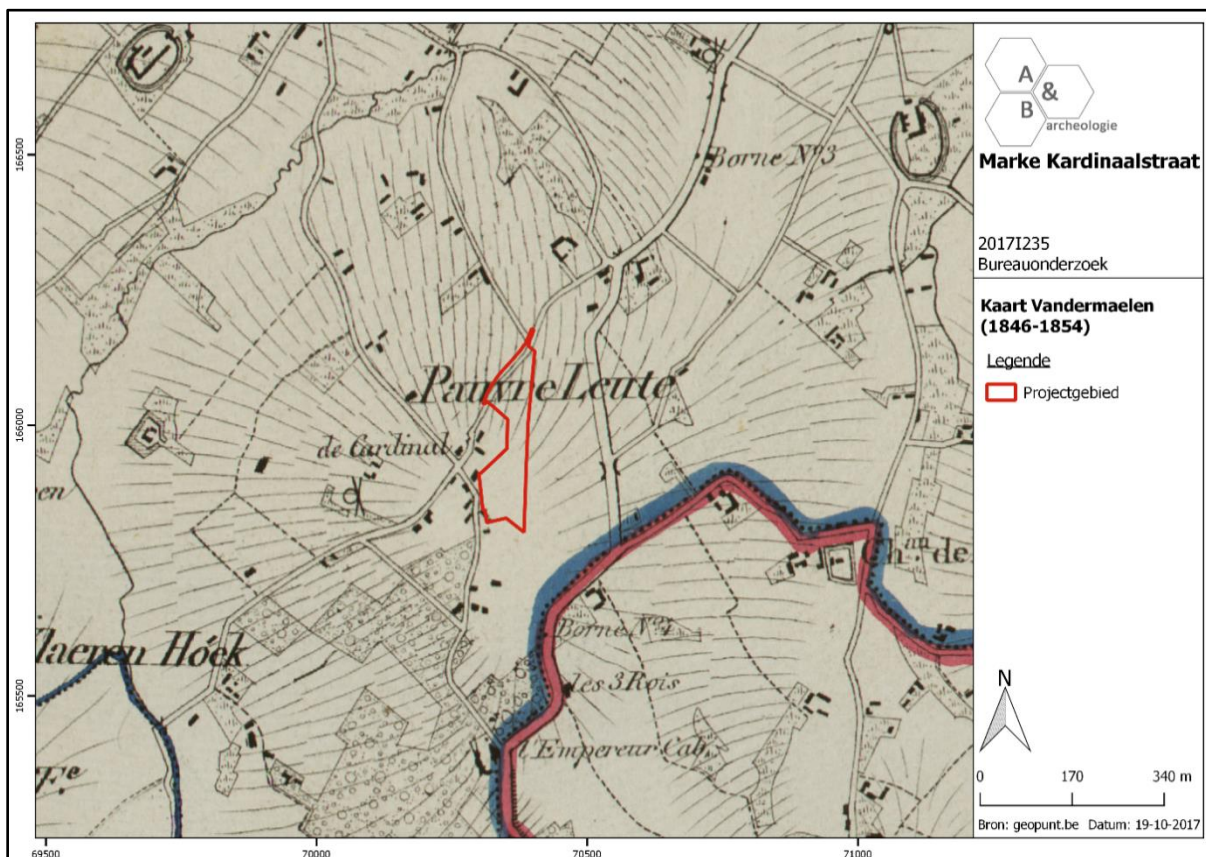

Figuur 14 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

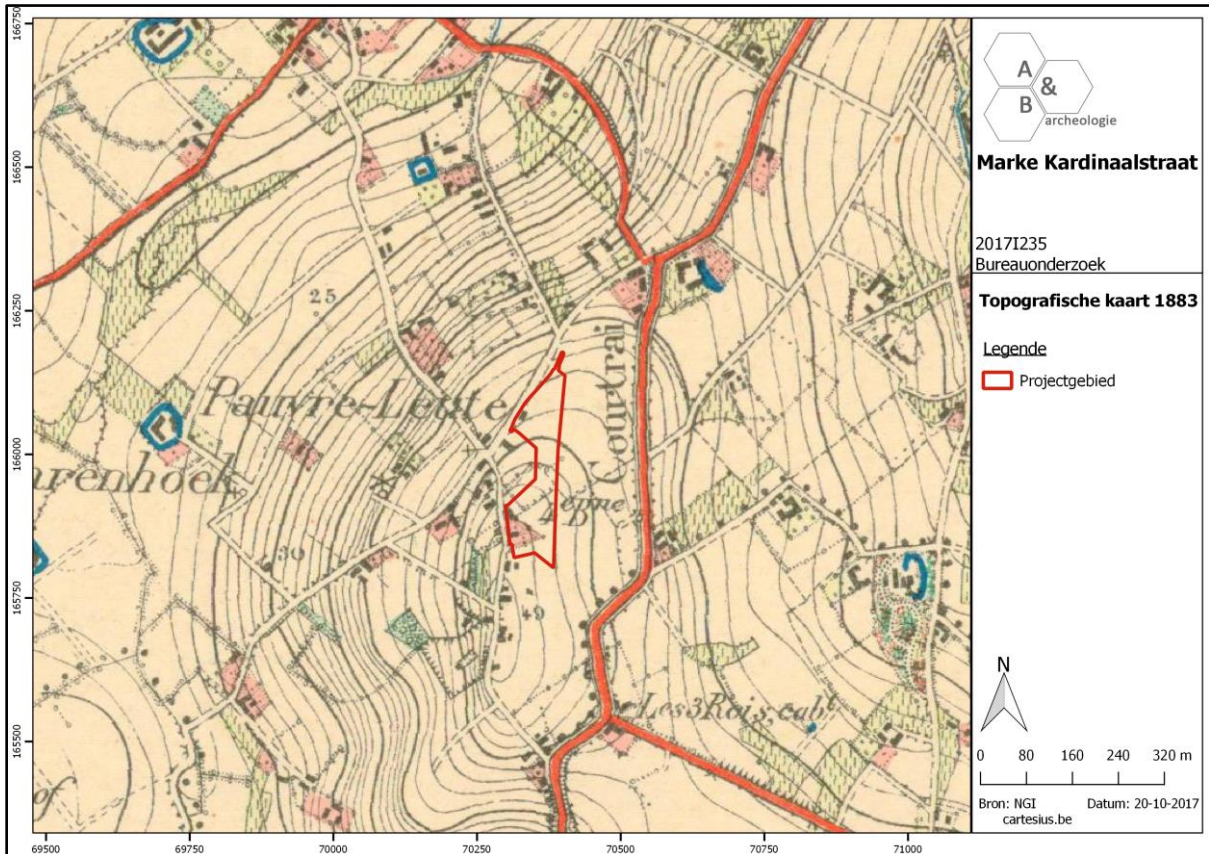

Figuur 15 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).

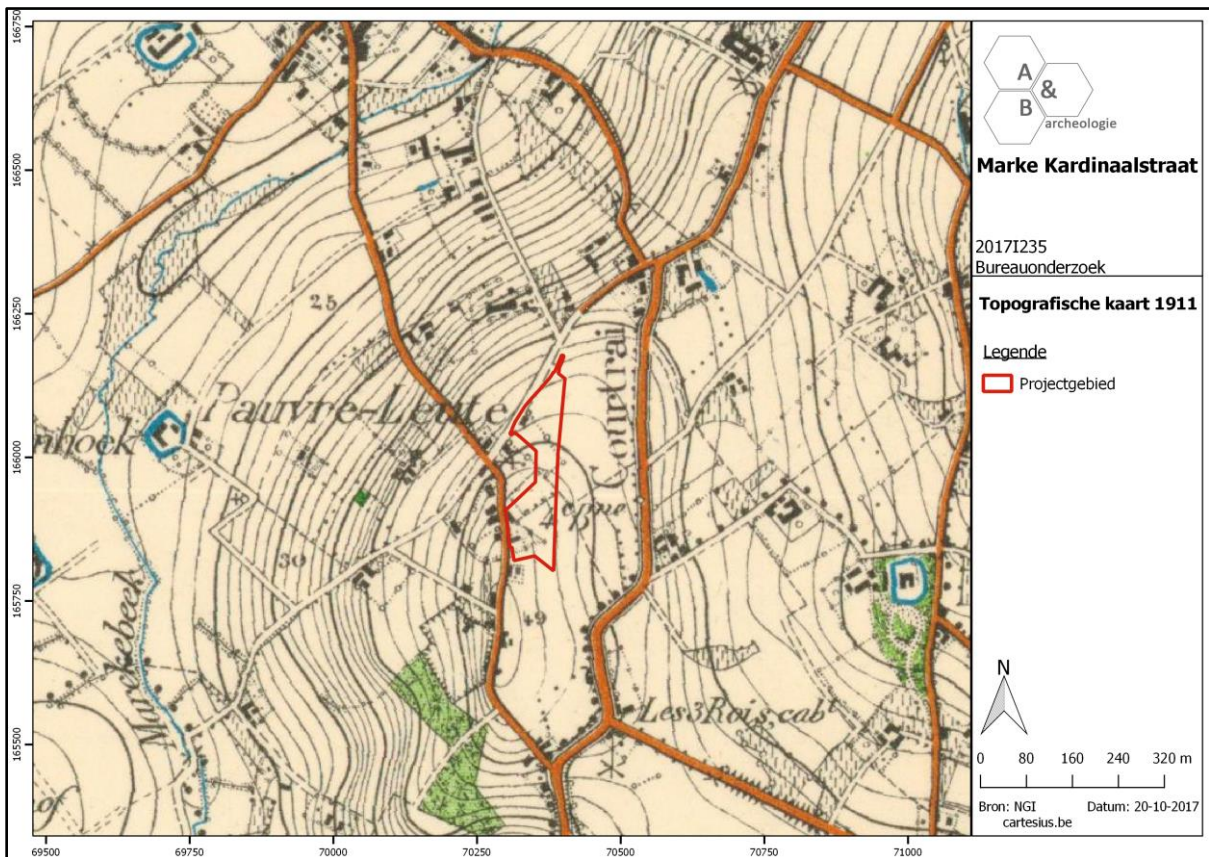

Figuur 16 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

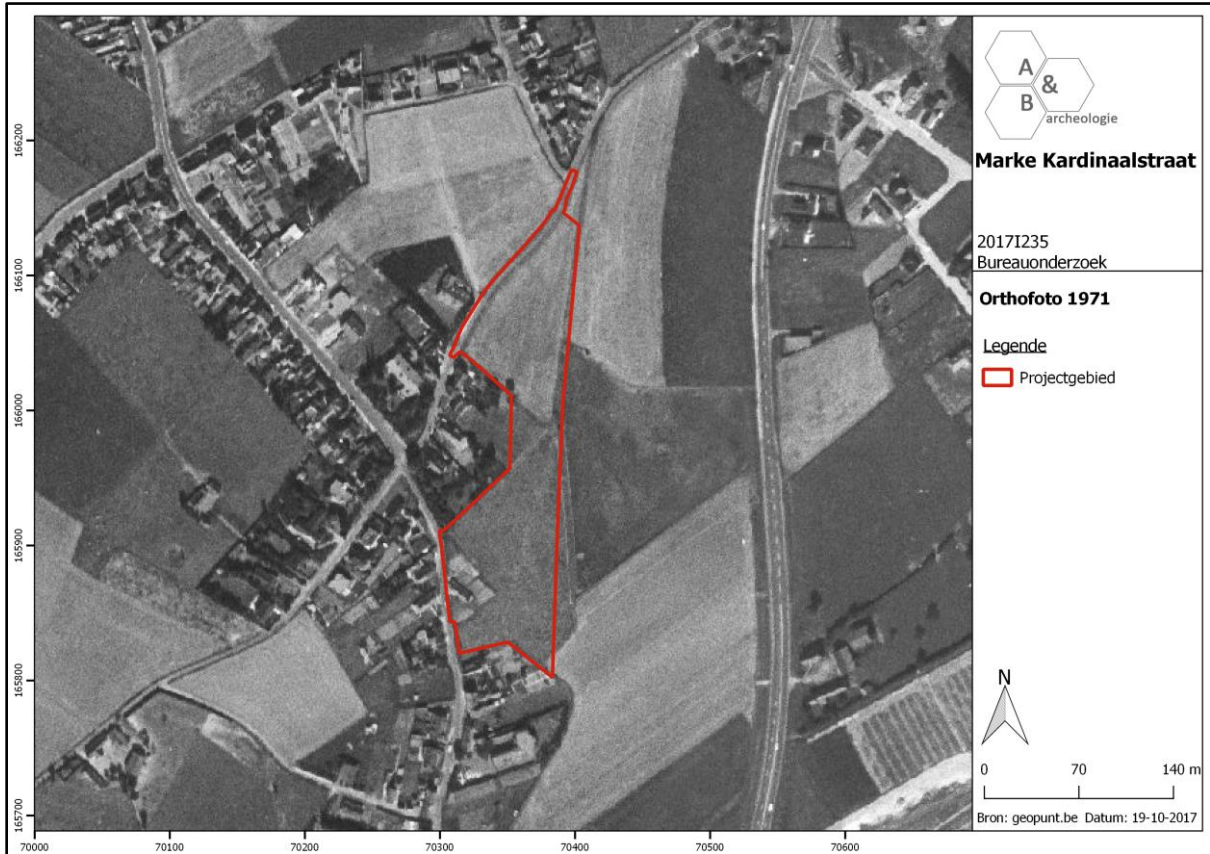

Figuur 17 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).

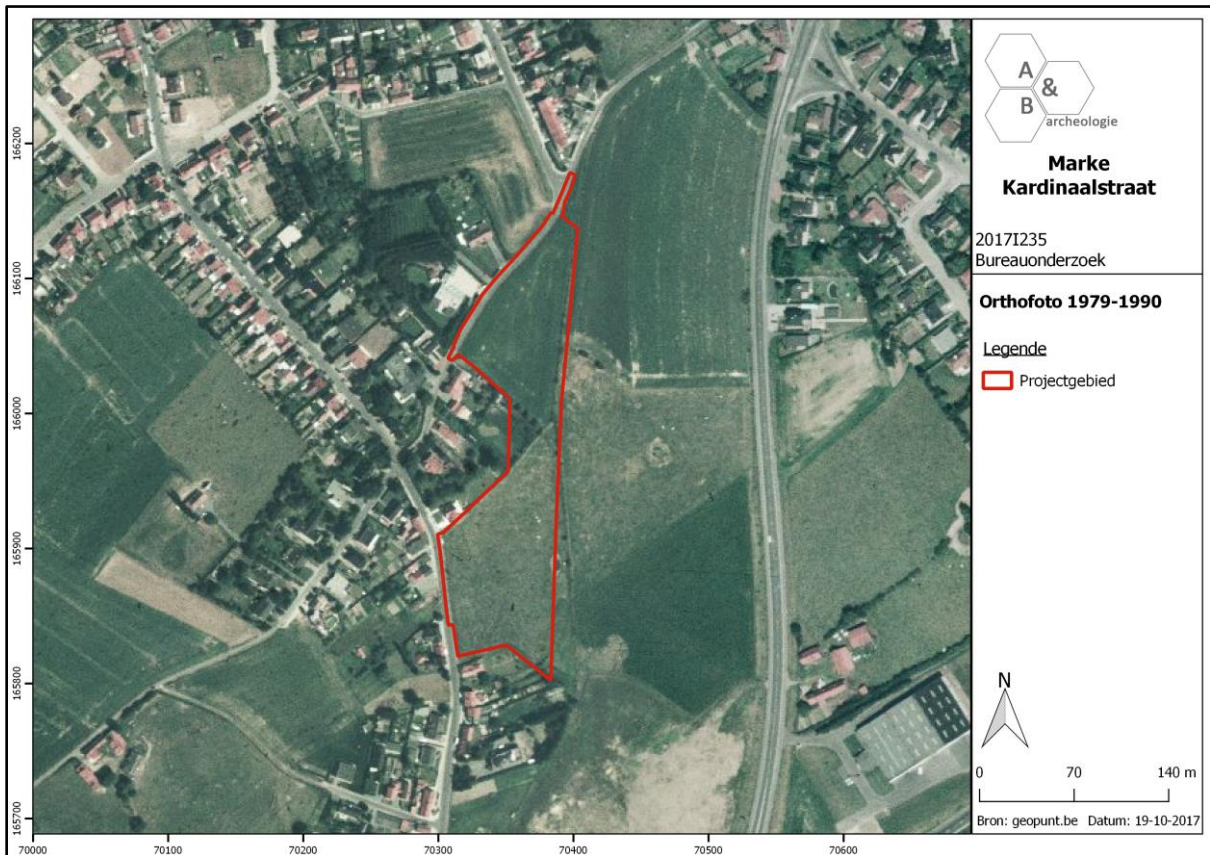

Figuur 18 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 (bron: cartesius.be en NGI).

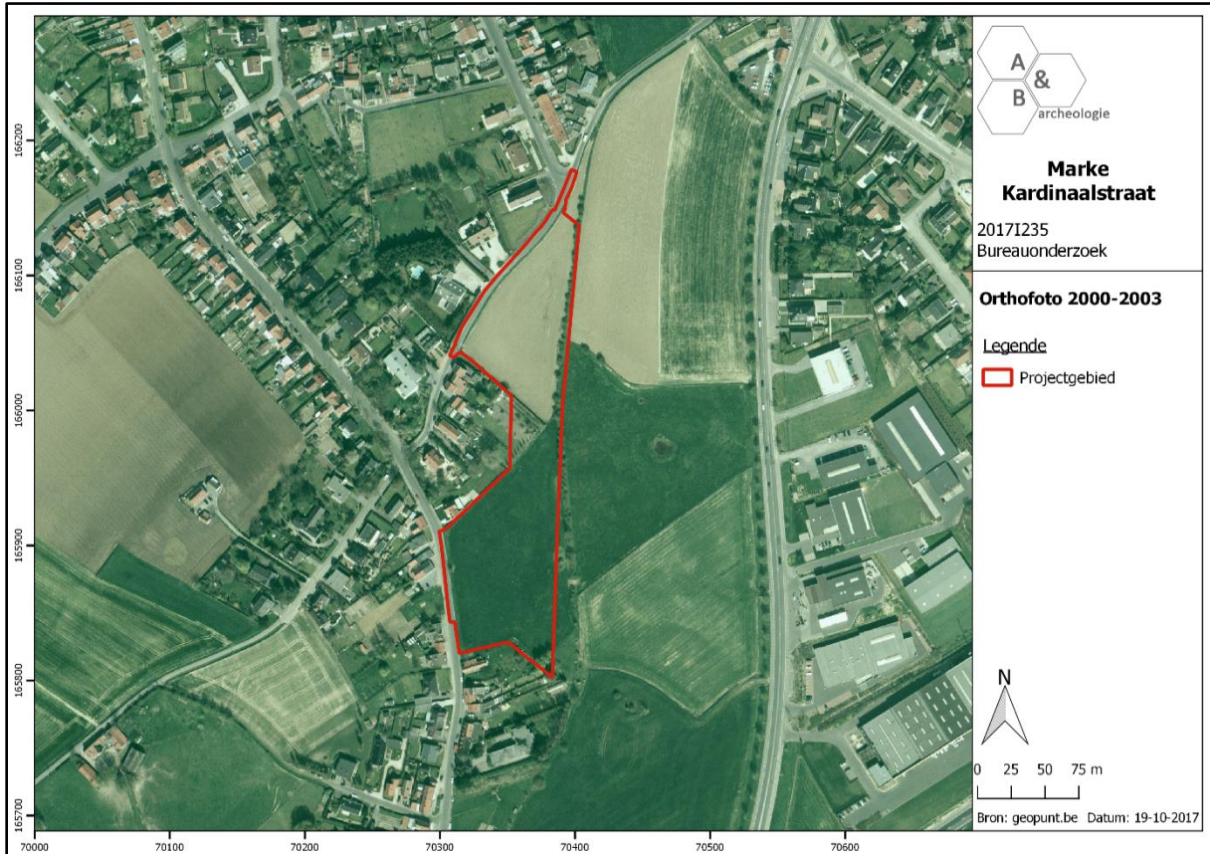

Figuur 19 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 20 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris zijn een aantal sites weergegeven in de directe omgeving van het plangebied, één ervan ligt zelfs gedeeltelijk binnen het noordelijke deel van het plangebied. Het betreft CAI Locatie 155772 waar bij een veldprospectie in 2009 in totaal 3294 scherven van aarden en glazen vaatwerk zijn gerecupereerd. Het grijze reducerend gebakken aardewerk en fragmenten steengoed wijzen op een laatmiddeleeuwse uitbating. Daarnaast werden ook 131 vuurstenen voorwerpen (waarvan 21 bewerkte stukken) uit de steentijden, een fragment aardewerk uit de ijzertijd, een kraaltje van lichtblauwe glaspasta uit de Romeinse periode en diverse loden kogels en tientallen geweerkeien (datering: 2de helft 17de eeuw) aangetroffen.

Een deel van de akker ten oosten van het plangebied werd in 2014 onderworpen aan een proefsleuvenonderzoek (en in 2009 aan de hierboven vermelde veldprospectie); het noordelijke deel van het toenmalig onderzoeksgebied werd opgenomen in de CAI als Locatie 211363 én als Gebieden Geen Archeologie. Bij ditzelfde proefsleuvenonderzoek werd ook een meer zuidelijk gelegen zone onderzocht, deze bleek volledig verstoord. Deze zone is eveneens opgenomen als Gebieden Geen Archeologie, maar ook de zone tussen beide onderzoekslocaties is aangeduid als Gebieden Geen Archeologie, hoewel deze dus niet is onderzocht door middel van proefsleuven. De reden voor deze aanduiding is niet terug te vinden op de CAI, mogelijk was dit deel ooit effectief in gebruik als groeve (zoals verondersteld in 2.4.) en is het om die reden recent aangeduid als Gebieden Geen Archeologie. Hoewel na het proefsleuvenonderzoek door de uitvoerders een zone was geselecteerd voor verdere opgraving, is dit advies klaarblijkelijk niet overgenomen door Onroerend Erfgoed en is er nooit een vervolgonderzoek geweest. Bij het proefsleuvenonderzoek werd een greppelsysteem uit de late ijzertijd/Romeinse periode aangetroffen, met daarbinnen een aantal kuilen uit dezelfde periode. Het is echter niet duidelijk of dit duidt op een nederzetting. Mogelijk kan gedacht worden aan een enclosure, maar door de slechte bewaringstoestand van de sporen – te wijten aan de erosie op het hellende terrein – kan dat niet met zekerheid gesteld worden. Tijdens dit onderzoek werd ook vastgesteld dat naar het westen op, richting het plangebied van deze nota, de tertiaire klei hoger bewaard was en soms dagzoomde direct onder de bouwvoor. De zandlemige moederbodem bevond zich in het oosten ook een pak dieper dan in het westen: op de hoger gelegen delen in het westen van het plangebied werd het moedermateriaal uitsluitend afgedekt door een dunne bouwvoor met een dikte van nauwelijks 30cm, dit in tegenstelling tot sommige profielen in de oostelijke helft waar het antropogene dek tot 140cm dik was.¹⁰

Een terrein aan de overzijde van de Kardinaalstraat, op de hoek met de Kleine Pontestraat, was eveneens onderwerp van een veldprospectie (CAI Locatie 73662). In 1984 werden lithische artefacten (epi/laat-paleolithicum of vroeg-mesolithicum) en postmiddeleeuwse scherven gevonden, vermoedelijk afkomstig van hofstede die hier in de 17de en 18de eeuw stond.

Een Romeins brandrestengraf met heel wat bijgaven zou in 1964 zijn aangetroffen ter hoogte van CAI Locatie 73692 bij de bouw van een garage. Op CAI Locatie 73694 werd in 1978 een vierkante houten waterput opgegraven, met daarin een kruik uit de midden-Romeinse periode (2de eeuw tot eerste helft 3de eeuw).

---

¹⁰ JANSSENS & BAEYENS, 2014.

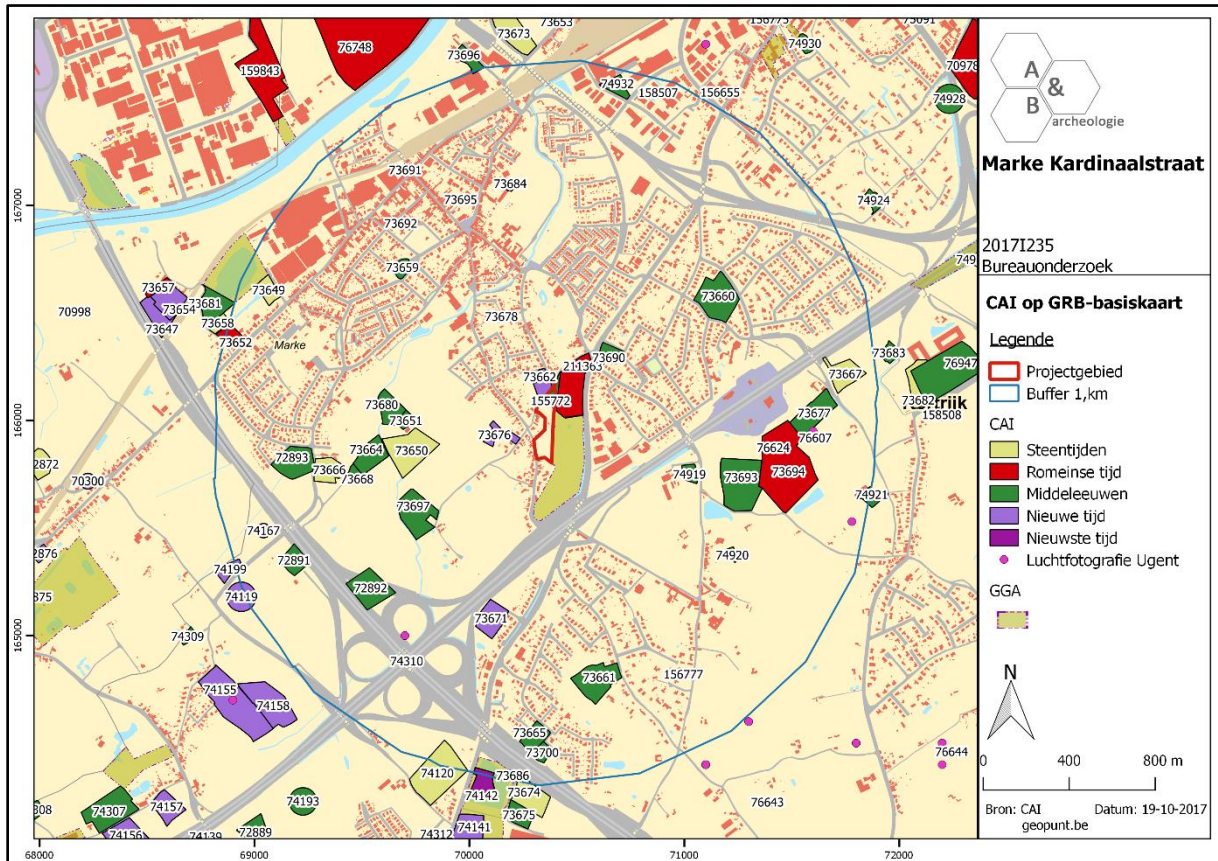

Figuur 22 Bodemopbouw in het westelijke deel van het gebied dat in 2014 werd onderzocht door middel van proefsleuven, en dat aansluit bij het huidige plangebied: de tertiaire klei dagzoomt tot net onder de bouwvoor, die hier maar 30cm dik is. Daarnaast is de zandlemige moederbodem aanwezig (JANSSENS & BAEYENS, 2014, p. 19 figuur 5).

Er vonden in het verleden heel wat veldprospecties plaats in de ruime omgeving van het plangebied, waarbij artefacten uit diverse periodes als losse vondsten werden aangetroffen aan het maaiveld (CAI Locaties 73650, steentijden, volle en postmiddeleeuwen; 73661, late en postmiddeleeuwen; 73664, steentijden, late middeleeuwen; 73665, steentijden, late en postmiddeleeuwen; 73666, steentijden, late middeleeuwen; 73667, steentijden, Romeinse periode, late en postmiddeleeuwen; 73671, steentijden en postmiddeleeuwen; 73677, steentijden, late en postmiddeleeuwen; 73680, steentijden, late en postmiddeleeuwen; 73693, steentijden, late en postmiddeleeuwen; 73697, steentijden, late en postmiddeleeuwen; 76607, steentijden, 76624, steentijden).

In de omgeving zijn heel wat laatmiddeleeuwse sites met walgracht gekend (CAI Locaties 72892; 72893, Goed te Tollenaers; 73651, Goed te Sorys; 73659, Goed Te Marke; 73660, Goed te Rodenburg, bijna volledig bebouwd op heden; 73668; 73678; 73684, Craeyepoelhof; 73690, Goed te Bruninghe, terrein nu bebouwd met villa's; 73691, Goed te Kiekens; 73695, voormalige pastorie; 73900, Goed ter Elst?; 74919, huidig Kasteel van Delacroix; 74920). Op CAI Locatie 73676 bevond zich de Boondriesmolen, eerste vermelding in 1571.

Figuur 23 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Op het plangebied was in het zuidelijke deel rond ca. 1777 een gebouw, waarschijnlijk een kleine hoeve, aanwezig. De rest van het terrein was onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. De Kardinaalstraat en de Keizerstraat waren op dat moment reeds aanwezig. In de loop van de 19de eeuw ontwikkelt zich op het kruispunt van beide straten het gehucht Pauvre Leute. In de tweede helft van de 19de eeuw werd ook in het noordelijk deel een huis/hoeve gebouwd. Dit is echter op de luchtfoto van 1971 niet meer te zien. Het zuidelijke gebouw verdwijnt kort nadien; de laatste 30 jaar is het terrein onbebouwd, met uitzondering van een klein perceeltje waarop een serre of tuinhuis aanwezig is. De oostelijke grens wordt gevormd door een berm met bomen, die teruggaat op een spoorlijn waarlangs klei uit een groeve (mogelijk gelegen net ten oosten van het plangebied) werd weggevoerd. Deze spoorlijn dateert vermoedelijk ergens uit de periode 1912-1970. Hoe de site er uit zag voor 1777 is niet geweten. Op het terrein hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden.

- Er bevinden zich diverse archeologische sites in de nabijheid en in de ruimere omgeving van het plangebied. Op het noordelijke deel van het plangebied, en op het terrein net ten oosten ervan, werden bij een veldprospectie voorwerpen uit de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode, de middeleeuwen en de nieuwe tijden aangetroffen. Deze duiden op een laatmiddeleeuwse uitbating op of nabij deze locatie, en ook op een mogelijke veldslag/beschieting/belegering die hier eind 17de eeuw zou plaatsgevonden hebben. Op de percelen grenzend ten noordoosten werd in 2014 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, waarbij enkele sporen van een mogelijke nederzetting uit de late ijzertijd-Romeinse periode werden aangesneden. De sporen waren echter slecht bewaard, en duiden op erosie van de hogergelegen gronden. Naar het hoger gelegen westen op, nabij het plangebied waarop deze nota betrekking heeft, was de teelaarde heel ondiep (30cm), daaronder bevond zich direct de zandlemige moederbodem waarbij de tertiaire klei reeds op sommige plaatsen dagzoomde. In het oosten was het pakket teelaarde veel dikker, als gevolg van erosie van grond van hoger op de helling. De sites in de ruimere omgeving zijn vooral gekend uit cartografisch materiaal en veldprospecties, en duiden er op dat de omgeving tijdens de steentijden, de Romeinse periode, de middeleeuwen en de nieuwe tijden nogal in trek was voor menselijke activiteit, ook zijn er veel laatmiddeleeuwse sites met walgracht gekend. Aanwijzingen voor occupatie in de metaaltijden zijn vooralsnog eerder schaars.

- De hogere ligging van het terrein, op een heuvel die helt naar het zuiden op en met een goed zicht over de vallei van de Markebeek en verder de Leie, en de vruchtbare zandleemgronden met dagzomende klei die bruikbaar is voor ambachtelijke activiteit, kunnen er in het verleden voor gezorgd hebben dat deze locatie aantrekkelijk was voor menselijke bewoning. Wel kan verondersteld worden dat het terrein in de loop der eeuwen onderhevig is geweest aan erosie, waarbij grond van hoger op de helling hier is afgezet, waarna deze verder erodeerde en naar lageregelegen gebied werd getransporteerd. Het gevolg hiervan is dat de artefacten aangetroffen bij de veldprospectie mogelijk

niet origineel afkomstig zijn van het plangebied, maar vanop hogergelegen delen van de heuvel naar hier zijn afgezakt. Steentijdsites zullen om die reden niet meer in situ bewaard zijn. Voor sites die gekenmerkt worden door grondsporen geldt er wel een bepaalde verwachting: deze regio was heel aantrekkelijk voor bewoning in het verleden, maar de kans dat deze sporen een heel goede bewaring kennen, is klein. Waarschijnlijk zijn de sporen niet zo makkelijk leesbaar en zijn ze deels geërodeerd. De kans is ook niet onbestaande dat er op het terrein ergens in het verleden reeds kleiwinning heeft plaatsgevonden waardoor oudere sporen zijn weggegraven, maar eventuele Romeinse of middeleeuwse kleiwinningskuilen kunnen uiteraard ook als archeologische sporen aanschouwd worden.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Op het plangebied wordt een verkaveling ingepland, en wordt een deel van de Kardinaalstraat en de Keizerstraat heraangelegd en voorzien van nieuwe riolering. Het bouwrijp maken van de loten, het aanleggen van nutsleidingen en wegenis, het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinzones zal voor een aanzienlijke bodemverstoring zorgen. Bovendien kent het plangebied een bepaalde archeologische verwachting. Op basis van het bureauonderzoek kan de aanwezigheid van een archeologische site niet met volle zekerheid aangetoond worden, maar gezien de resultaten van een eerdere veldkartering op het terrein en een proefsleuvenonderzoek vlakbij is de kans hiertoe reëel.

Onder de Kardinaalstraat en in de berm naast de Keizerstraat is reeds riolering aanwezig, daar is het bodemarchief reeds verstoord. Verder vooronderzoek op deze plek is daarom niet nodig. Ook onder het wegdek van de Keizerstraat zal al een bepaalde verstoring hebben plaatsgevonden bij de aanleg van deze weg. De weg zal plaatselijk worden opengebroken om een riolering aan te leggen. Een verder vooronderzoek op deze plek, in een smalle sleuf en waar de archeologische verwachting voornamelijk bestaat uit landelijke bewoning, is archeologisch niet relevant en wordt niet geadviseerd.

Het grootste deel van het plangebied, waar de verkaveling wordt ontwikkeld, bevindt zich ten oosten van de Kardinaal- en Keizerstraat. Het grootste deel van deze gronden was minstens sinds 1777 onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. In het zuiden was minstens sinds 1777 een gebouw/hoeve aanwezig langs de Keizerstraat, dat in het laatste kwart van de 20ste eeuw werd afgebroken. In het noordelijke deel werd eind 19de eeuw een gebouw opgetrokken, dat voor 1971 werd gesloopt. Beide gebouwen hebben mogelijk voor een beperkte verstoring gezorgd. Eventuele resten van het zuidelijke gebouw kunnen echter wegens hun ouderdom ook als relevante archeologische sporen aanschouwd worden. Het plangebied is gelegen in een regio die rijk is aan archeologische indicatoren uit diverse periodes in het verleden, bevindt zich op een heuvelflank waar tertiaire klei dagzoomt, en bij een archeologisch onderzoek vlak ten oosten van het terrein zijn bewoningssporen uit de late ijzerijd/Romeinse periode aangetroffen. Door de ligging op de heuvelflank zijn archeologische sporen evenwel mogelijk deels geërodeerd en moeilijk leesbaar in de zandleembodem. Diverse artefacten aangetroffen bij een veldprospectie op het noordelijke deel van het plangebied duiden mogelijk op een laatmiddeleeuwse hofstede en op beschietingen die hier eind 17de eeuw hebben plaatsgevonden, maar daar moet de kanttekening bij gemaakt worden dat deze

vondsten mogelijk samen met de geërodeerde bodem verplaatst zijn over enige afstand. Ondanks deze factoren die het detecteren en waarden van een eventuele archeologische site niet eenvoudig maken, heeft het terrein een bepaalde archeologische verwachting en kan verder vooronderzoek een nuttige kenniswinst opleveren. Zijn er op het terrein eveneens sporen aan te treffen uit de late ijzertijd/Romeinse periode? Duiden de aangetroffen prospectievondsten op archeologische sites op deze plek? Heeft er ooit kleiwinning plaatsgevonden binnen het plangebied? Het valt op dat er in deze rijke archeologische regio nog maar heel beperkt gravend archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden, de meeste sites zijn gekend via cartografie of veldprospectie. Via verder vooronderzoek kan geverifieerd worden of deze indicatoren ook effectief bewaarde archeologische sites vertegenwoordigen. De kosten-batenanalyse voor verder onderzoek valt voor het plangebied dus positief uit.

Concluderend wordt er verder vooronderzoek geadviseerd op de volledige zone waar de verkaveling wordt gerealiseerd. Onder de wegen en op de naastliggende bermen wordt geen verder vooronderzoek nodig geacht.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk om uit te voeren. Er kan op het terrein geen *in situ* steentijdsite bewaard zijn; als er steentijdsites aanwezig waren, dan zijn de restanten hiervan (lithisch materiaal, haardresten, verkoold materiaal,...) door erosie verspreid geraakt.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te

meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De top laag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

Een deel van het terrein is in het verleden reeds onderzocht door middel van een veldkartering. Hierbij zijn verschillende artefacten aangetroffen die het archeologisch potentieel aantonen, maar door erosie op deze heuvelflank is het aannemelijk dat deze artefacten over enige afstand zijn verspreid en zich niet meer bevinden op de locatie van de originele site. Dit geldt ook voor artefacten die te maken hebben met mogelijke 17de-eeuwse beschietingen. Daarnaast zal een veldprospectie geen uitspraken kunnen doen over bijvoorbeeld de bewaringstoestand en aard van een archeologische site, dit kan beter geëvalueerd worden op basis van vooronderzoek met ingreep in de bodem. De kosten-batenanalyse van deze onderzoeksmethode zal dus negatief uitvallen en wordt daarom niet geadviseerd.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk om uit te voeren. Er kan op het terrein geen *in situ* steentijdsite bewaard zijn; als er steentijdsites aanwezig waren, dan zijn de restanten hiervan (lithisch materiaal, haardresten, verkoold materiaal,...) door erosie verspreid geraakt.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk. Ook naar kosten-batenanalyses is deze onderzoeksmethode

te prefereren. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject. De gronden worden namelijk pas ontwikkeld onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Op het plangebied was in het zuidelijke deel rond ca. 1777 een gebouw, waarschijnlijk een kleine hoeve, aanwezig. De rest van het terrein was onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. De Kardinaalstraat en de Keizerstraat waren op dat moment reeds aanwezig. In de loop van de 19de eeuw ontwikkelt zich op het kruispunt van beide straten het gehucht Pauvre Leute. In de tweede helft van de 19de eeuw werd ook in het noordelijk deel een huis/hoeve gebouwd. Dit is echter op de luchtfoto van 1971 niet meer te zien. Het zuidelijke gebouw verdwijnt kort nadien; de laatste 30 jaar is het terrein onbebouwd, met uitzondering van een klein perceeltje waarop een serre of tuinhuis aanwezig is. De oostelijke grens wordt gevormd door een berm met bomen, die teruggaat op een spoorlijn waarlangs klei uit een groeve (mogelijk gelegen net ten oosten van het plangebied) werd weggevoerd. Deze spoorlijn dateert vermoedelijk ergens uit de periode 1912-1970. Hoe de site er uit zag voor 1777 is niet geweten. Op het terrein hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden. Er bevinden zich diverse archeologische sites in de nabijheid en in de ruimere omgeving van het plangebied. Op het noordelijke deel van het plangebied, en op het terrein net ten oosten ervan, werden bij een veldprospectie voorwerpen uit de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode, de middeleeuwen en de nieuwe tijden aangetroffen. Deze duiden op een laatmiddeleeuwse uitbating op of nabij deze locatie, en ook op een mogelijke veldslag/beschieting/belegering die hier eind 17de eeuw zou plaatsgevonden hebben. Op de percelen grenzend ten noordoosten werd in 2014 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, waarbij enkele sporen van een mogelijke nederzetting uit de late ijzertijd-Romeinse periode werden aangesneden.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Onder de Kardinaalstraat en in de berm naast de Keizerstraat is reeds riolering aanwezig, daar is het bodemarchief reeds verstoord. Ook onder het wegdek van de Keizerstraat zal al een bepaalde verstoring hebben plaatsgevonden bij de aanleg van deze weg. Het grootste deel van het plangebied, waar de verkaveling wordt ontwikkeld, bevindt zich ten oosten van de Kardinaal- en Keizerstraat. Het grootste deel van deze gronden was minstens sinds 1777 onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. In het zuiden was minstens sinds 1777 een gebouw/hoeve aanwezig langsheen de Keizerstraat, dat in het laatste kwart van de 20ste eeuw werd afgebroken. In het noordelijke deel werd eind 19de eeuw een gebouw opgetrokken, dat voor 1971 werd gesloopt. Beide gebouwen hebben mogelijk voor een beperkte verstoring gezorgd. Eventuele resten van het zuidelijke gebouw kunnen echter wegens hun ouderdom ook als relevante archeologische sporen aanschouwd worden.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Ja. Het terrein, gelegen op een heuvelflank, is in de loop der eeuwen onderhevig geweest aan erosie, waarbij grond van hoger op de helling hier is afgezet, waarna deze verder erodeerde en naar lagergelegen gebied werd getransporteerd. Het gevolg hiervan is dat de artefacten aangetroffen bij de veldprospectie mogelijk niet origineel afkomstig zijn van het plangebied, maar vanop hogergelegen delen van de heuvel naar hier zijn afgezakt. Waarschijnlijk zijn de archeologische sporen niet zo makkelijk leesbaar in de zandleembodem en zijn ze deels geërodeerd. De kans is ook niet onbestaande dat er op het terrein ergens in het verleden reeds kleiwinning heeft plaatsgevonden (gezien dagzomende tertiaire klei) waardoor oudere sporen zijn weggegraven, maar eventuele Romeinse of middeleeuwse kleiwinningsskuilen kunnen uiteraard ook als archeologische sporen aanschouwd worden.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Op het plangebied wordt een verkaveling ingepland, en wordt een deel van de Kardinaalstraat en de Keizerstraat heraangelegd en voorzien van nieuwe riolering. Het bouwrijp maken van de loten, het aanleggen van nutsleidingen en wegenis, het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinzones zal voor een aanzienlijke bodemverstoring zorgen.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Op basis van het bureauonderzoek kan de aanwezigheid van een archeologische site niet met volle zekerheid aangetoond worden, maar gezien de resultaten van een eerdere veldkartering op het terrein en een proefsleuvenonderzoek vlakbij is de kans hiertoe reëel.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Er dient een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven uitgevoerd te worden op de volledige zone waar de verkaveling wordt gerealiseerd. Onder de wegenis en op de naastliggende bermen wordt geen verder vooronderzoek nodig geacht. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel van of volledig deze zone, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het proefsleuvenonderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Marke Kardinaalstraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. Deze archeologienota is eveneens geldig voor de stedenbouwkundige aanvraag voor (her)aanleg van wegenis en riolering die gepaard zal gaan met deze verkavelingsaanvraag. Als plangebied is uitgegaan van de maximale begrenzing van beide dossiers samen.

Het plangebied, ca. 2 hectare groot, bestaat uit een langwerpige strook grond met een noordzuid oriëntatie, met verbredingen tot aan de Kardinaalstraat in het noordwesten en tot aan de Keizerstraat in het zuidwesten. Het is momenteel grotendeels in gebruik als landbouwgrond, centraal is een stukje tuinzone met serre aanwezig horend bij een woning langsheen de Kardinaalstraat. De oostelijke grens wordt gevormd door een bomenrij, ten oosten daarvan liggen landbouwgronden langsheen de Torkonjestraat (die deel uitmaken van een te ontwikkelen bedrijventerrein). Een deel van de Kardinaalstraat en van de Keizerstraat behoren ook tot het plangebied. Tussen de landbouwgronden en deze straten is een met gras begroeide strook aanwezig. Onder de berm aan de Keizerstraat ligt riolering, bij de Kardinaalstraat ligt de riolering onder de weg zelf.

Op het plangebied was in het zuidelijke deel rond ca. 1777 een gebouw, waarschijnlijk een kleine hoeve, aanwezig. De rest van het terrein was onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. De Kardinaalstraat en de Keizerstraat waren op dat moment reeds aanwezig. In de loop van de 19de eeuw ontwikkelt zich op het kruispunt van beide straten het gehucht Pauvre Leute. In de tweede helft van de 19de eeuw werd ook in het noordelijk deel een huis/hoeve gebouwd. Dit is echter op de luchtfoto van 1971 niet meer te zien. Het zuidelijke gebouw verdwijnt kort nadien; de laatste 30 jaar is het terrein onbebouwd, met uitzondering van een klein perceeltje waarop een serre of tuinhuis aanwezig is. De oostelijke grens wordt gevormd door een berm met bomen, die teruggaat op een spoorlijn waarlangs klei uit een groeve (mogelijk gelegen net ten oosten van het plangebied) werd weggevoerd. Deze spoorlijn dateert vermoedelijk ergens uit de periode 1912-1970. Hoe de site er uit zag voor 1777 is niet geweten. Op het terrein hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden.

Er bevinden zich diverse archeologische sites in de nabijheid en in de ruimere omgeving van het plangebied. Op het noordelijke deel van het plangebied, en op het terrein net ten oosten ervan, werden bij een veldprospectie voorwerpen uit de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode, de middeleeuwen en de nieuwe tijden aangetroffen. Deze duiden op een laatmiddeleeuwse uitbating op of nabij deze locatie, en ook op een mogelijke veldslag/beschieting/belegering die hier eind 17de eeuw zou plaatsgevonden hebben. Op de percelen grenzend ten noordoosten werd in 2014 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, waarbij enkele sporen van een mogelijke nederzetting uit de late ijzertijd-Romeinse periode werden aangesneden. De sporen waren echter slecht bewaard, en duiden op erosie van de hogergelegen gronden. Naar het hoger gelegen westen op, nabij het plangebied waarop deze nota betrekking heeft, was de teelaarde heel ondiep (30cm), daaronder bevond zich direct de zandlemige moederbodem waarbij de tertiaire klei reeds op sommige plaatsen

dagzoomde. In het oosten was het pakket teelaarde veel dikker, als gevolg van erosie van grond van hoger op de helling. De sites in de ruimere omgeving zijn vooral gekend uit cartografisch materiaal en veldprospecties, en duiden er op dat de omgeving tijdens de steentijden, de Romeinse periode, de middeleeuwen en de nieuwe tijden nogal in trek was voor menselijke activiteit, ook zijn er veel laatmiddeleeuwse sites met walgracht gekend. Aanwijzingen voor occupatie in de metaaltijden zijn vooralsnog eerder schaars.

De hogere ligging van het terrein, op een heuvel die helt naar het zuiden op en met een goed zicht over de vallei van de Markebeek en verder de Leie, en de vruchtbare zandleemgronden met dagzomende klei die bruikbaar is voor ambachtelijke activiteit, kunnen er in het verleden voor gezorgd hebben dat deze locatie aantrekkelijk was voor menselijke bewoning. Wel kan verondersteld worden dat het terrein in de loop der eeuwen onderhevig is geweest aan erosie, waarbij grond van hoger op de helling hier is afgezet, waarna deze verder erodeerde en naar lageregelegen gebied werd getransporteerd. Het gevolg hiervan is dat de artefacten aangetroffen bij de veldprospectie mogelijk niet origineel afkomstig zijn van het plangebied, maar vanop hogergelegen delen van de heuvel naar hier zijn afgezakt. Steentijdsites zullen om die reden niet meer in situ bewaard zijn. Voor sites die gekenmerkt worden door grondsporen geldt er wel een bepaalde verwachting: deze regio was heel aantrekkelijk voor bewoning in het verleden, maar de kans dat deze sporen een heel goede bewaring kennen, is klein. Waarschijnlijk zijn de sporen niet zo makkelijk leesbaar en zijn ze deels geërodeerd. De kans is ook niet onbestaande dat er op het terrein ergens in het verleden reeds kleiwinning heeft plaatsgevonden waardoor oudere sporen zijn weggegraven, maar eventuele Romeinse of middeleeuwse kleiwinningsschalen kunnen uiteraard ook als archeologische sporen aanschouwd worden.

Op het plangebied wordt een verkaveling ingepland, en wordt een deel van de Kardinaalstraat en de Keizerstraat heraangelegd en voorzien van nieuwe riolering. Het bouwrijp maken van de loten, het aanleggen van nutsleidingen en wegen, het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinzones zal voor een aanzienlijke bodemverstoring zorgen. Bovendien kent het plangebied een bepaalde archeologische verwachting. Op basis van het bureauonderzoek kan de aanwezigheid van een archeologische site niet met volle zekerheid aangetoond worden, maar gezien de resultaten van een eerdere veldkartering op het terrein en een proefsleuvenonderzoek vlakbij is de kans hiertoe reëel.

Onder de Kardinaalstraat en in de berm naast de Keizerstraat is reeds riolering aanwezig, daar is het bodemarchief reeds verstoord. Verder vooronderzoek op deze plek is daarom niet nodig. Ook onder het wegdek van de Keizerstraat zal al een bepaalde verstoring hebben plaatsgevonden bij de aanleg van deze weg. De weg zal plaatselijk worden opengebrouwen om een riolering aan te leggen. Een verder vooronderzoek op deze plek, in een smalle sleuf en waar de archeologische verwachting voornamelijk bestaat uit landelijke bewoning, is archeologisch niet relevant en wordt niet geadviseerd. Het grootste deel van het plangebied, waar de verkaveling wordt ontwikkeld, bevindt zich ten oosten van de Kardinaal- en Keizerstraat. Het grootste deel van deze gronden was minstens sinds 1777 onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. In het zuiden was minstens sinds 1777 een gebouw/hoeve aanwezig langs de Keizerstraat, dat in het laatste kwart van de 20ste eeuw werd afgebroken. In het noordelijke deel werd eind 19de eeuw een gebouw opgetrokken, dat voor 1971 werd gesloopt. Beide gebouwen hebben mogelijk voor een beperkte verstoring gezorgd. Eventuele resten van het zuidelijke gebouw kunnen echter wegens hun ouderdom ook als

relevante archeologische sporen aanschouwd worden. Het plangebied is gelegen in een regio die rijk is aan archeologische indicatoren uit diverse periodes in het verleden, bevindt zich op een heuvelflank waar tertiaire klei dagzoomt, en bij een archeologisch onderzoek vlak ten oosten van het terrein zijn bewoningssporen uit de late ijzerijd/Romeinse periode aangetroffen. Door de ligging op de heuvelflank zijn archeologische sporen evenwel mogelijk deels geërodeerd en moeilijk leesbaar in de zandleembodem. Diverse artefacten aangetroffen bij een veldprospectie op het noordelijke deel van het plangebied duiden mogelijk op een laatmiddeleeuwse hofstede en op beschietingen die hier eind 17de eeuw hebben plaatsgevonden, maar daar moet de kanttekening bij gemaakt worden dat deze vondsten mogelijk samen met de geërodeerde bodem verplaatst zijn over enige afstand. Ondanks deze factoren die het detecteren en waarderen van een eventuele archeologische site niet eenvoudig maken, heeft het terrein een bepaalde archeologische verwachting en kan verder vooronderzoek een nuttige kenniswinst opleveren. Zijn er op het terrein eveneens sporen aan te treffen uit de late ijzertijd/Romeinse periode? Duiden de aangetroffen prospectievondsten op archeologische sites op deze plek? Heeft er ooit kleiwinning plaatsgevonden binnen het plangebied? Het valt op dat er in deze rijke archeologische regio nog maar heel beperkt gravend archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden, de meeste sites zijn gekend via cartografie of veldprospectie. Via verder vooronderzoek kan geverifieerd worden of deze indicatoren ook effectief bewaarde archeologische sites vertegenwoordigen. De kosten-batenanalyse voor verder onderzoek valt voor het plangebied dus positief uit.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is op de volledige zone waar de verkaveling wordt gerealiseerd een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven noodzakelijk. Ook naar kosten-batenanalyses is deze onderzoeksmethode te prefereren. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject. De gronden worden namelijk pas ontwikkeld onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning. Onder de wegenis en op de naastliggende bermen wordt geen verder vooronderzoek nodig geacht.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <http://kortrijklinksbekeken.skynetblogs.be/archive/2009/04/19/marke-wil-geen-kmo-zone-op-de-pauvre-leute.html>
- JANSSENS N. & BAEYENS N., *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Kortrijk, Torkonjestraat*, Gent, 2014 (BAAC Vlaanderen Rapport 114)

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	9
Figuur 3 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	10
Figuur 4 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	10
Figuur 5 Zicht op de bodemgebruikskaat met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... ..	11
Figuur 6 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	12
Figuur 7 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	12
Figuur 8 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	13
Figuur 9 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	14
Figuur 10 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	15
Figuur 11 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	15
Figuur 12 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	16
Figuur 13 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).	21
Figuur 14 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	21
Figuur 15 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).	22
Figuur 16 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).	22
Figuur 17 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 18 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 19 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	24
Figuur 20 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	24
Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	25
Figuur 22 Bodemopbouw in het westelijke deel van het gebied dat in 2014 werd onderzocht door middel van proefsleuven, en dat aansluit bij het huidige plangebied: de tertiaire klei dagzoomt tot net onder de bouwvoor, die hier maar 30cm dik is. Daarnaast is de zandlemige moederbodem aanwezig (JANSSENS & BAEYENS, 2014, p. 19 figuur 5).	27
Figuur 23 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	28

Bijlage: Plan van de werken (bron: initiatiefnemer). Enkel het onderste plan op de tekening geldt voor dit dossier.

PROVINCE : WEST-VLAANDEREN	
STAD : KORTRIJK (MARKE)	
PROJECT : 1964	
NAAM : WEGEN EN RIJLINGSWERKEN VERKAVELING HELLESTRAAT	
TITEL : GRONDPLAN ONTWERPEN WEGEN TYEEDWARSPROEFL	
BOUWER	KORTRIJK B&B STAD Kapelstraat 10, 3000 Leuven
EGGRO	MARKT - Verkoopplan en Kansplan
ONTWERPER	BRUNDECK & PIRETHERIS Lindendreef 10, 3000 Leuven

PROVINCE : WEST-VLAANDEREN	
STAD : KORTRIJK (MARKE)	
PROJECT : 1964	
NAAM : WEGEN EN RIJLINGSWERKEN VERKAVELING KARDINAALSTRAAT	
TITEL : GRONDPLAN ONTWERPEN WEGEN TYEEDWARSPROEFL	
BOUWER	KORTRIJK B&B STAD Kapelstraat 10, 3000 Leuven
EGGRO	MARKT - Verkoopplan en Kansplan
ONTWERPER	BRUNDECK & PIRETHERIS Lindendreef 10, 3000 Leuven